

«Адыгэ макъэм» имэфэкI хигъэунэфыкIыгъ

хэ плъэкIыштхэп. Адыгеим къэралыгъо гъэпсыкIэ илэ хуным, хэхьоныгъэхэр ышIынхэм, чIыплэ хызымэтыр гъэпсыгъэным «Адыгэ макъэм» илахьышIу ахэлъ. Гъэзетым Iоф шызышIэгъэ нэгырабэ Хэгъэгъу ззошхом хэлэжыагъэх, ячIыгу къаухъумагъ. Ахэм ащышIэу СССР-м и Лышхужъу Андырхъое Хъусенэ Лыблэнагъэу зэрыхагъэр цIыфхэм ащыгъушIэштэп, егъэшIэрэ шIэжъу ар тыгу илгышт. Непэ гъэзетым хэхьоныгъэхэр ешIых, ыпэкIэ лъэкIуатэ, ащкIэ коллективым тыфэраз. Адыгабзэм имызакъоу, урысыбзэкIэ, арапыбзэкIэ, тыркубзэкIэ тхыгъэхэр Интернетым кырегъахъэх. Ащ ишIуагъэкIэ, ятарихъ чIыгу ихъухъэрэр, къэбару шыIэхэр IэкIыбым шыпсэурэ тильэпкъэгъухэм зэрагъэшIэнхэ амал ялэ хъугъэ. Ащ мэхъанэшхо иIу сэлъытэ, — къылуагъ ТхьакIушынэ Аслъан.

Журналистикэм ихэхьоныгъэ ялахъ зэрэхашIыгъэм ыкIи республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэр» кызыдэкIырэр илъэс 90-рэ зэрэхъугъэм афэшI шытхуцIэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ журналист» зыфиIорэр афагъэшIошагъ редактор шъхьалэу Дэрбэ Тимур, ащ игуадзэу МэшилэкIо Саидэ, отдeлым иредакторэу МамырыкIо Нуриет, журналисткэу ШъаукIо Аслъангуащэ. Ахэм зэкIэми АР-м и Лышхъуэ афэгъушIуагъ, ялофшIэнкIэ кыалэжыгъэхэр аритыжыгъэх.

Сыд фэдэрэ лъэныкIоу гъэзетым IэпыIэгъу кыфэхъухэр ТхьакIушынэ Аслъан, республикэм ипашэхэм зэрафэрээр къылуагъ редактор шъхьалэу Дэрбэ Тимур. Редакцием иматериальнэ-техническэ базэ нахьышIу шIыгъэным, гумэкIыгъоу къуоуцухэрэр дэгъэзыжыгъэнхэм, пшъэрылгыIэхэр шыIэныгъэм шыпхырышIыгъэным афэшI пащэхэм алъэкI кы-

зэрамыгъанэрэр кыыхигъэщыгъ, тхьашъуегъэпсэу арилуагъ.

Гъэзетым Iоф шызышIэхэрэм къазышIуагъушIорэ шIуфэс тхыгъэу УФ-м и Къэралыгъо Думэ шыIэ фракциеу «Единэ Россиен» ипашэ иапэрэ гуадзэу Отари Аршбэ кыгъэхыгъэм къеджагъ ыкIи кызырэгъуогъэхэм игуапэу къафэгъушIуагъ депутатэу Натхьо Разыет.

Нэужым гушIэ зыштэгъэ АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр гъэзетым Iоф шызышIэхэрэм, ветеранхэм ямэфэкIыкIэ къафэгъушIуагъ. АР-м и Парламент и Шытху тхыль корректорэу Беджелды Асерэ обозревателэу ТхьаркIохъо Адамэрэ афигъэшIошагъэх.

Къэбэртэе-Бэлыкъарым ыкIи Къэрэщэе-Щэрджэсым къащыдэкIыхэрэ гъэзетхэу «Адыгэ псалэмрэ» «Черкес хэкумрэ» яредатор шъхьалэхэу ХъэшIуцIэ Мыхьамэдрэ Тхьэгъэпсэу УцужыкIорэ зэхэхэм кышIыгушIагъэх, зимэфэкI хэзыгъэунэфыкIырэ коллективым кыфэгъушIуагъэх. Михаил Лермонтовым ипроизведенихэр адыгабзэкIэ зэдэкIыгъэхэу кызыдэхъэгъэ тхыльэу «Черкесика» зыфиIорэм иапэрэ том АР-м и Лышхъуэрэ «Адыгэ макъэм» иредатор шъхьалэрэ шIухъафтынэу къафишIыгъ ХъэшIуцIэ Мыхьамэд.

Гъэзетым иIофышIэхэм къафэгъушIуагъэхэм ащышI Мыекъопэ къэлэ администрацием ипашэ ипшъэрылгыIэр зыгъэцкIэрэ Александр Наролиныр. «Адыгэ макъэм» кыкIугъэ тарихъ гъогу, непэ ищыIагIэ зыфэдэр кызыIотыкIырэ фильмэм кызырэгъуогъэхэр ягуапэу еплгыгъэх, нэужым республикэм итворческэ коллективхэм, иорэдыIохэм концерт къатыгъ.

(Тикорр.).

Республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иапэрэ номер кызыдэкIыгъэр илъэс 90-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэ мэфэкI зэхэхэ гъэтхапэм и 26-м АР-м икъэралыгъо филармоние шыкIуагъ. Ащ хэлэжыагъэх Адыгэ Республикэм и Лышхъуэ ТхьакIушынэ Аслъан, УФ-м и Къэралыгъо Думэ идепутатэу Натхьо Разыет, АР-м и Парламент и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет ипашэу Шъхьэлэхъо Аскэр, муниципальнэ гъэпсыкIэ зилэ «Къалэу Мыекъуапэ» иадминистрацие ипашэ ипшъэрылгыIэр зыгъэцкIэрэ Александр Наролиныр, республикэм игъэцкIэкIо хэбзэ къулыкIухэм ыкIи общественнэ организациехэм ялIыкIохэр, творческэ интеллигенциер, Къэбэртэе-Бэлыкъарым ыкIи Къэрэщэе-Щэрджэсым къарыкIыгъэ хьакIэхэр, илъэс пчъагъэхэм къакоцI гъэзетым Iоф шызышIэгъэ ветеранхэр, нэмIкIхэр.

АР-м и Лышхъуэ зимэфэкI хэзыгъэунэфыкIырэ творческэ купым, ыпэкIэ гъэзетым Iутыгъэхэм къафэгъушIуагъ, кызырэгъуогъэхэм адыгабзэкIи, урысыбзэкIи закыфигъэзагъ. Адыгэ лъэпкъым икультурэрэ ыбзэрэ кыуухъуэнхэм ыкIи ахэм хэхьоныгъэхэр аригъэшIынхэм афэшI гъэзетэу «Адыгэ макъэм» икыдэгъэкIын ишIогъэшхо кызырэгъуагъэр ыкIи ащ тарихъ мэхъанэшхо зэриIагъэр республикэм ипашэ ипсалэ кышIыгъэщыгъ.

— Гъэзетым итарихъэр тишъолгыр итарихъэр сыдигъуи зэпхыгъэх, зэгопчын-

Тхьэм тигъэщэчыгъ, тиуни зыпкъ идгъэуцожьын тлъэкIыгъ. А мафэхэм тигупсэхэмрэ кытпэблагъэхэмрэ ямызакъоу, Теуцожь районым исхэр зэкIэ кытфэгумэкIыгъэх. Хабзэм игъэцкIэкIо къулыкIу ипашэхэр ХъачмамыкIо Азэмагъ ягъусэу мызэу-мытIоу кытфэкIуагъэх.

Лыгъэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкIор, мылыкIуэ IэпыIэгъу укызырэгъэ-

хъугъэм фэшI ыкIи узытет илъэсхэм къакоцI IэпIэсэныгъэ ин зыхэлъ, цIыфхэм ягумэкI зэхэзышIыкIын зытэкIырэ командэ зэрэгъэхэщыгъэм пае лъэшэу тыпфэраз. Тиреспубликэу цIыф лъэпкъыбэмэ къахэкIыгъэхэр зэрысым шыпсэурэ унагъо пэпчэ шыIэныгъэм сыд фэдэ чIыплэ зэжъу щифагъэми, изакъоу кызырэгъэнышIыр, IэпыIэгъу кызырэгъэ-

Адыгэ Республикэм и Лышхъуэ и Указ

А.М. Хьакъуим шытхуцIэу
«Адыгэ Республикэм
искусствэхэмкIэ изаслуженнэ
IофышIэшху» зыфиIорэр
фэгъэшIошэгъэным ехьыллагъ

Адыгэ Республикэм иискусствэ ихэхьоныгъэ илахъ зэрэхышIыхъэрэм ыкIи гуетыныгъэ фырилэу Iоф зэришIэрэм афэшI шытхуцIэу «Адыгэ Республикэм искусствэхэмкIэ изаслуженнэ IофышIэшху» зыфиIорэр Хьакъуй Аслъан Мухьдинэ ыкъом — культурэмкIэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэу И.Шъ. Цэим ыцIэкIэ шытым» ирежиссер, драмэмкIэ иактер фэгъэшIошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъуэ
ТХЬАКIУШЫНЭ Аслъан
къ. Мыекъуапэ,
гъэтхапэм и 27-рэ, 2013-рэ илъэс
N 34

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

ШIуагъэ къытэу Iоф зэрэшIэрэм, лъэпкъ культурэм икызылэхын ашъхэкIэ ялахьышIу зэрэхашIыхъэрэм, щIагъэрэ цIыфыгъэрэ ахэлъынхэм кызырэгъаджэхэрэм ыкIи республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэр» кызыдагъэкIырэр илъэс 90-рэ зэрэхъугъэм япхыгъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Шытху тхыль афагъэшIошагъ:

— Беджелды Асе Хьасанэ ыпхьум, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» икорректор;

— НэфышIэ Светланэ Нухъэ ыпхьум, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иоператор;

— ТхьаркIохъо Адам Налбый ыкъом, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иобозревател.

Адыгэ Республикэм и Лышхъуэ ТхьакIушынэ Аслъан Кытэ ыкъом фэкIо

Къиныр изакъоу къакоцIэп. Мы илъэсым шылэ мазэмрэ мээасмрэ тиунагъо къынитIу кыфыкIыкIыгъ: тиунэ ыкIи щагум дэтыгъэ псэуалэхэр стыгъэх, тпхъоу шIу тлъэгъурэр дгъэтылгыгъ. Тыушъэфырэп, тэ ныбжъу тызэрытым уитэу ащ фэдэ къиныр щэчыгъуай, ау республикэм ипашэхэмрэ къоджэдэхэмрэ яшIуагъэкIэ къынэу кытфыкIыкIыгъэр

хъуштхэр зэхышIыкIыным мэхъанэшхо иIу шыт. Республикэр зэкIэми зэдытиун ыкIи гушIэ закыокIэ армырэу, тIофшIагIэкIи ар дгъэпытэн фае.

О пшъхэкIи, тикъын кыддэзыгосыгъэ псэуэхэмкIи инэу тызэрэшIуфэрээр къэтэлэ.

Къэтбамбэтхэм яунагъукъ.
Гъобэкъуай.

Щытхьур къалэжыгъ

Я 8-рэ Дунэе зекIо къэгъэлъэгъонэу «Интурмаркет-2013» зыфиIоу гъэтхапэм и 16 — 18-м Москва шыкIуагъэм Урысые Федерацием и Премьер-министрэу Дмитрий Медведевыр хэлэжыагъ ыкIи Адыгеим къыгъэлъэгъогуэ экспозиционер лъэшэу ыгу рихъыгъ.

Адыгэ Республикэм зеклонимкIэ ыкIи зыгъэпсэфыпIэхэмкIэ и Комитет ипашэу Къэлэшгъо Инвер игъусэгъэ лыкIо купым хэтыгъэх республикэм итуроператорхэу ведомственнэ программэу «Адыгэ Республикэм зеклоном хэхъоныгъэ шегъэшIыгъэныр» зыфиIоу 2012 — 2014-рэ илъэсхэм ателытагъэм хэлэжэхэрэр.

Урысыем ишъолгыр зэфэшхьафхэм къаращыгъэ стендхэр Дмитрий Медведевыр къыплъыхъэхэзэ, Адыгеим къыгъэхъазырыгъэ экспозицием ыналэ тыридагъ. Ащ игуапэу къэгъэлъэгъоном фэгъэхыгъэ материалхэм зацигъэгъозагъ ыкIи Лэгъо-Накъэ къушхъэ-пчыкIо зыгъэпсэфыпIэ шагъэпсынымкIэ ишIуагъэ къазэраригъэкIыштыр къариуагъ.

— Дмитрий Медведевыр джыри УФ-м и Президентэу ИофшIэзэ, Лэгъо-Накъэ шыIагъ, Дунэе мэхъанэ зилэ зыгъэпсэфыпIэр гъэпсыгъэнымкIэ Иофыгъоу шыIэхэм зацигъэгъозагъ. Ащ къыхэкIэу, экспозициехэм нэлъасэ зафишIы зэхъуми мы чIыпIэм мэхъанэшхо зэриIэр къыкIигъэтхыгъ ыкIи Лэгъо-Накъэ къушхъэ-пчыкIо зыгъэпсэфыпIэ шыгъэпсыгъэнымкIэ ИофшIэнхэр зэрэ-лъагъэкIотэнхэ фаер къылуагъ, — еIо Къэлэшгъо Инвер.

КъэIогъэн фае, къэгъэлъэгъоном нахъ дэгъоу зыкъыщызгъэлъэгъогъэхъ шъолгыри 5-мэ Адыгеир зэрахэтыр. Ар къыгушыхъатэу «Я 8-рэ Дунэе зекIо къэгъэлъэгъонэу «Интурмаркет-2013»-м чанэу зэрэхэлэжыагъэхэм фэшI» зыфиIорэ щытхъу тхылыр АР-м зеклономкIэ ыкIи зыгъэпсэфыпIэхэмкIэ и Комитет къыфагъэ-шъошагъ.

Лъэпкъ хабзэхэмкIэ

ГЪЭСЭГЪЭНХЭР

Зыныбжэ имыкъутгъэхэу хэбзэгъэуцугъэр зыукъуагъэхэр охътэ гъэнэфагъэм зыщалыгъэхэр республикэ Гупчэу АР-м хэгъэгъу кIоцI ИофхэмкIэ и Министерствэ епхыгъэм мы мафэхэм гупчэ мэхъытым иIимамэу хъаджэу ЕшэкIо Амурбый шыIагъ. Пшгъэрылты шхъалэу зэлукIэм иIагъэр нэгъырэ пэпчэ ищыIэ-ныгъэ гъогу ежым бэкIэ зэрелытыгъэр ныбжыкIэхэм къагурыгъэIогъэныр ары.

ЩыIэныгъэм чIыпIэ къын ригъэуцогъэ ныбжыкIэхэр хъакIэм апэ фэгъэфыгъэхэп, ау уахътэ зытешIэм эдэгъушыIэгъум ягуапэу хэлэжыагъэх. ЯщыIэныгъэ нахъышIу шIыгъэнымкIэ мэхъытыр, чылысыр, социальнэ учреждениехэр, ягупсэхэр IэпыIэгъу зра-фэхъуштыр Амурбый ариIуагъ. Непэ Тхьар шIлошъ хъуным мэхъанэу иIэм, чIыпIэ къын уифэмэ бзэджэшIагъэ земыхъэу узэрэхэкIыжыштыт, пшгъэ-дэкIыжыу арагъэхъыхэрэм атегушылагъэх. Ащ нэмыкIэу хъакIэр адыгэ шэн-хабзэхэм къатегушылагъ. Анахъэу илгъэсыкIэм зэрэлэгъокIыштыгъэхэр, хъамышкIунтI чыгъ зэрагъэкIэракIэщыгъэр, нэмыкI-хэри къафиIотагъэх. Тарихъ тыхыгъэу «Черкесия. Адыгэ хабзэ.» зыфиIорэм ныбжыкIэхэр рагъэ-плъыгъэх.

Нэужым зэкIэ Iанэм еблэгъагъэх, IэшIу-IушIухэу, адыгэ къуасу ЕшэкIо Амурбый къафыхыгъэхэм кIэлэцIыкIухэр лъэшэу ащыгушIулыгъэх.

(Тикорр.).

АгъэшIуагъэх

Урысые Федерацием культурэмкIэ иIофы-шIэхэм я Мафэ мы мафэхэм хагъэунэфыкIыгъ. МэфэкI мафэм фэгъэхыгъэу культурэм иIофы-шIэхэу къалэм шылажэхэрэр агъэшIуагъэх.

ЗимэфэкI хэзгъэунэфыкIыхэрэм Мыекъопэ къэлэ администрацием ипашэ ипшгъэрылтыхэр зыгъэцкIэрэ Александр Наролиныр афэгъу-шIуагъ. Культурэм иIофышIэхэм яшIуагъэкIэ Мыекъуапэ ыцIэ чыжыэу зэрэIугъэр ащ къыхы-гъэщыгъ. ГъэхъэгъэшIухэр ашIыхэзэ творчес-кэ лъэгапIэхэм анэсынхэу афэлъэлуагъ.

Нэужым культурэм иIофышIэ пэрытхэр къы-хагъэщыгъэх. «Илгъэсым ихъугъэ-шIагъ» зыфи-Iорэ лъэныкъомкIэ творческэ купхэу «Ошгъад» ыкIи «Звонница» зыфиIохэрэм япашэхэу Едыдж Викториерэ Елена Щербакрэ къыхагъэщыгъэх. ИскусствэмкIэ кIэлэцIыкIу еджапIэхэм азыфагу зэхачэгъэгъэ республикэ зэнэкъокъум текло-ныгъэ къышхыдэзыхыгъэгъэ Людмила Антоши-нар хэушхъафыкIыгъэ лъэныкъомкIэ къыха-хыгъ. «Дышгъэ фонд» зыфиIорэ лъэныкъомкIэ Урысые Федерацием ыкIи АР-м янароднэ ар-тистэу АнзэрэкIо Чеслав къыхахыгъ. «Исэнэ-хъат — ищыIэныгъ» зыфиIорэмкIэ къыхахыгъэр ансамблэу «Рябинушка» зыфиIорэм ипашэу Майя Дудник. МэфэкI зэхыхэм хэлэжыагъэхэм къэгъагъэхэмрэ шIухъафтынхэмрэ афагъэшъо-шагъэх.

ПАТIЫКЪО Анет.

• КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр •

ПАРЛАМЕНТЫМ ИЯТIОКIЭНЭРЭ ТФЫРЭ ЗЭХЭСЫГЪУ

Комитет тхьаматэхэр хадзыгъэх

Адыгэ Республикэм и Къэ-ралыгъо Совет — Хасэм ты-гъуасэ, гъэтхапэм и 27-м, илгъэ зичэзыу ятIокIэнэрэ тфырэ зэ-хэсыгом хэлэжыагъэх Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ТхьакIушынэ Аслъан, Адыгэ Республикэм и Премьер-мини-стрэу Къумпыл Муратэ, Уры-сые Федерацием и Къэралыгъо Думэ идепутатэу Нэтхъо Разы-ет, Адыгэ Республикэм и Об-щественнэ палатэ итхьаматэу МэщбэшIэ Исхъакъ, федераль-нэ ыкIи республикэ хэбзэ гъэцэкIэкIо къулыкъухэм япа-щэхэр, республикэм щызэ-хэщэгъэ нэмыкI обществен-нэ организациехэм ялыкIо-хэр, нэмыкIхэу рагъэблэгъа-гъэхэр.

Зэхэсыгъор зэрашагъ Парла-ментым и Тхьаматэу Влади-мир Нарожнэмрэ ащ игуадзэу Iэшэ Мухъамэдрэ.

Повесткэр аухэси, ащ къы-гъэнэфэрэ Иофыгъохэм язэкIэ-лбыкIуакIэ тегъэпсыкIыгъэу ИофшIэныр рагъэжыагъ. Апэ тегушылагъэх Къэралыгъо Со-ветым — Хасэм иунашъоу «Адыгэ Республикэм и Къэра-лыгъо Совет — Хасэм иятфэ-нэрэ зэлугъэкIэгъу зэхэщакIэу иIэм ехъылIагъ» зыфиIорэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIы-гъэнхэм фэгъэхыгъэ Иофы-гъом. Парламентым и Тхьама-тэ предложение къыхыгъэ гъэсэнэгъэмкIэ, наукэмкIэ, къэбарлыгъэгIэс амалхэмкIэ ыкIи ныбжыкIэ ИофыгъохэмкIэ комитетым итхьаматэу КIэрэщэ Анзаур хэдзыгъэнэу. А предложениеми зэхэсыгъом хэлэжыгъэ депу-татхэм дырагъэштагъ.

Нэужым Владимир Нарож-нэр Парламентым и Тхьама-тэу зэрэхадзыгъэм ыпкъ къи-кIэу аграрнэ политикэмкIэ, мылкъу ыкIи чIыгу зфышты-тыкIэхэмкIэ комитет тхьамэтэ

IэнатIэу зэрихъэщтыгъэр Iы-жыгъэным къызэрэкIэлъэлъу-гъэм хэплъагъэх, ифэшъошэ унашъо ашIыгъ.

Парламентым и Тхьаматэу ыкIи фракциеу «Единэ Рос-сием» ипашэу зэрэщытым къы-хэкIэу, Владимир Нарожнэм зипэщэ фракцием хэтхэм игъо альэгъугъэ Иофыгъом депутатхэр щигъэгъозагъэх. КъызэриIуагъэмкIэ, депутатэу ЯнэкIо Аскэр лъэлъу тхылыгъэу къытхыгъэм фракцием хэт-хэм дырагъэштагъ. Ащ къы-пкъырыкIызэ игъо ылгъэгъугъэ аграрнэ политикэмкIэ, мылкъу ыкIи чIыгу зфыштытыкIэхэм-кIэ Парламентым икомитет итхьаматэу ЯнэкIо Аскэр хэ-дзыгъэнэу. Зэхэсыгъом хэлэ-жыагъэхэм ащ дырагъэштагъ. IэнэтIэ гошыныр ащ шаухы-гъэп. Фракцием ипашэ предло-жение къыхыгъэ гъэсэнэгъэм-кIэ, наукэмкIэ, къэбарлыгъэгIэс амалхэмкIэ ыкIи ныбжыкIэ ИофыгъохэмкIэ комитетым итхьаматэу КIэрэщэ Анзаур хэдзыгъэнэу. А предложениеми зэхэсыгъом хэлэжыгъэ депу-татхэм дырагъэштагъ.

ЫлпэкIэ Анзаур лэжыапкIэ ра-тызэ мы IэнатIэр зэрихъэ-щтыгъ. Ау Адыгэ къэралыгъо университетым иколледж иди-ректорэу ыкIи ректорым игуа-дзэу зэрагъэнэфагъэм, лэжыа-пкIэ зыпыль IэнэтIэгIу зэдзы-рихъан зэрэфимытым къахэ-кIэу, ежъ къыкIэлъэлъуи комитет тхьамэтэ IэнатIэр къыгъэтIы-лбыжыгъагъ.

Комитетхэм ятхьаматэхэр зыхадзыхэ уж Адыгэ Респу-бликэм и Лышхъэу ТхьакIу-шынэ Аслъан депутатхэм за-къыфигъэзагъ, унытхъэ пытэу зытелышты депутатхэр яфэ-шъошэ IэнатIэхэм зэралуагъэ-хъагъэхэмкIэ къазэрафэразэр къариуагъ.

ИофшIэныр лъагъэкIуатэзэ «Правительствэ сыхъатым» тегъэпсыкIыгъэу Мырзэ Джан-бэчрэ Игорь Ческидовымрэ зэрэкIэупчIагъэхэм иджеуапэу министрэхэм я Кабинет къы-щагъэхъазырыгъэ къэбарым едэлугъэх. ПсэолгъэшIэнымкIэ, транспортымкIэ, унэ-комму-нальнэ ыкIи гъогу хъызмэт-хэмкIэ министрэм иапэрэ гуа-дзэу ХъаткIо Рэмзэнэ къы-тегушылагъ субъектхэр ззы-пыхыхэр автобус маршрут-хэмкIэ транспорт фэлэ-фа-шIэхэр цIыфхэм зэрафагъэ-цакIэхэрэр нахъышIоу зэхэ-щэгъэным ыкIи пассажирхэм-рэ ахэм зыдаIыгъ хылыгъэхэм-рэ такси псынIкIэхэм зэрэзра-щэхэрэм ехъылIэгъэ республикэ законыр зэрагъэцкIэжырэ шыкIэм. Министрэм игуадзэ къыIотагъэхэм джыри упчIэ къахигъэхъожьызэ, Джанбэч къылуагъ федэ икIу къэзымы-тыр маршрутхэр цIыфхэм язещакIохэм агъэцкIэнхэ зэрамылэкIырэм къыхэкIэу псэупIэхэм адэсхэм тхьаусыха-кIэ зэрIэр ыкIи а кыныгъом идэгъэзыжынын зыгорэ епсы-гъэн зэрэфаер.

Мы Иофми Адыгеим и Лышхъэу къыхэгъушылагъ. Министрэхэм я Кабинет ыгъэ-цкIэрэ Иофыгъо дэдэхэм Парламентым икомитетхэри зра-пылхэм къыхэкIэу, Къэра-лыгъо Советым — Хасэм изэ-хэсыгъо къырамыхылыIэу сы-дырэ Иофи бгъуитIум алэ зэ-кIэдзагъэу зэшIуахын зэралъэ-кIыштыр къылуагъ.

ЕджэгъуитIумкIэ аштагъэхэ-ри зэрэхэтыхэу, зэхэсыгъом за-конопроект 12 щыхэплъагъэх, Адыгэ Республикэм и Къэра-лыгъо Совет — Хасэм иджэ-псалгъэу Къэралыгъо Думэм факлорэр аштагъ, нэмыкI Ио-фыгъохэу повесткэм хэты-гъэхэм япэсыгъэ унашъохэр ашIыгъэх.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

Лъэтегъэуцэ иIагъ

Адрэ предметхэм афэдэу адыгабзэм иегъэдженкIэ къы-ныгъоу кIэлэегъаджэхэр зэуа-лэхэрэр зэрахылылэхэрэр шIэ-ныгъэхэм зыщахагъэхэр ин-ститутыр ары. АдыгабзэмкIэ ащ иметодистэу Индрысэ Розэ къызэриIорэмкIэ, упчIэ зилэу къяуалэхэрэм анэмыкIэу ин-ститутым курсхэр, семинархэр, научнэ-практическэ конфе-ренциехэр щызэхащэх. ЕтIанэ консультативнэ линии ялэу мазэ къэс кIэлэегъаджэхэм упчIэ-хэмкIэ закъафагъазэ. Ахэм ме-тодическэ IэпыIэгъу афэхъух методистхэу Мамый Марыет-рэ Индрысэ Розэрэ.

АР-м гъэсэнэгъэмрэ шIэ-ныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъокIэ джырэблагъэ ин-ститутым курсыкIэхэм апае программэ щызэхагъэуцуагъ. Ахэр тилгъэпкъэгъухэу IэкIы-бым къыкIыжыи хэкужым къэкIожыгъэхэм апае зэха-щэщтых. Лъэпкъым итарихъ ыкIи икультурэ ягъэшIэгъэнхэм ар фэгъэхыгъ. Охътэ кIэкIым къыкIоцI ахэр республикэм ил-шыIэкIэ-псэукIэм хэгъэгъо-зэгъэнхэм ыкIи лъэпкъым къыкIугъэ гъогу ашIэным Программэр фэлэжэщт.

Ащ Иоф дашIагъ институтым иметодистхэу Мамый Мары-ет, Индрысэ Розэ ыкIи Къу-ныжэ Нэфсэт. Ахэм къызэра-IорэмкIэ, агъэфедатгъ шIэны-

гъэлэжэу УнэрэкIо Мирэ сту-дентхэм апае зэхигъэуцогъэ программэр.

Джырэблагъэ программэм лъэтегъэуцэ институтым шы-риIагъ. Ащ хэлэжыагъэх къэ-зыгъэзэжыгъэхэм ащышхэр, гъэсэнэгъэмрэ шIэныгъэмрэ-кIэ министерствэм иIофышIэ-хэр, шIэныгъэлэжыхэр. КъэкIо-ллагъэхэм программэм зыз-щагъэгъозэхэ нэуж яшIошIхэр, зыгъэгумэкIыхэрэр къыралоты-кIыгъэх.

Курсхэм язэхэщакIохэм къы-зэралорэмкIэ, ахэм къарагъэ-блэгъэщтых Адыгэ къэралы-гъо университетым, гуманитар шIэныгъэхэм апылэ республи-кэ институтым яшIэныгъэ-лэжыхэу Бырсыр Батырбый, Мамый Руслъанэ, УнэрэкIо Мирэ, КIыргъ Асхъад, Унэрэ-кIо Рае, АгъырджэнэкIо Симэ, Паштэ Мэдинэ ыкIи нэ-мыкIхэр. Курсхэм яIофшIэн къыхагъэлэжыштытхэ республи-кэм ыкIи IэкIыбым ащызэ-лъашIэхэрэ СтIашъу Юрэ, Еутых Асе, Бырсыр Абдулахэ, ГъукIэ Замудинэ, Хъуажэ Рэ-мэзанэ ыкIи нэмыкIхэр. Курс-хэр зыфызэхэщэщтых музей-хэр, театрэхэр, филармоние-р, Мэщытыр къарагъэплъыхъа-штых.

СИХЪУ Гошпагъу.

Сурэтыр лъэтегъэуцом къыщытырахыгъ.

Хэукъоныгъэхэр кыыхагъэщыгъэх

Мы мазэм Адыгэ Республикэм кошын ИофхэмкIэ къулыкъум иофышIэхэм пэшIорыгъэщI Иофтхьабзэу «Жилой сектор» зыфиорэр республикэм шырагъэкIокIыгъ. Ар зыфэгъэхьыгъагъэр IэкIыб къэралхэм къарыкIыгъэ цIыфхэу кошын Иофым ылъэныкъокIэ хэбзэгъэуцугъэу шыIэхэр зыукъохэрэр кыыхагъэщыгъэнхэр ары.

Иофтхьабзэр рагъэкIокIыгъэ IэкIыбым кыикIыгъэхэр зэхэубытагъэу зышыпсэхэрэ чIышIэ 37-рә къулыкъум иофышIэхэм ауплъэкIугъ, нэгырэ 43-мэ кошын Иофым епхыгъэ хэбзэгъэуцугъэхэр аукуагъэу кыыхагъэщыгъ.

Ахэм анэмыкIэу хэукъоныгъи 10-р — IэкIыбым кыикIыгъэ цIыфхэр Урысые Федерацием кыиханхэмкIэ ыкIи ащ шыпсэхунхэмкIэ фитыныгъэ зэрямылагъэр;

— хэукъоныгъи 6-р — IэкIыбым кыикIыгъэхэм шапхэу шыIэхэр зэраукъагъэхэр;

— хэукъоныгъэ 11-р — хабзэм димыштэу IэкIыбым кыикIыгъэхэм Иоф зэрарагъэшагъэр;

— 16-р — хэукъоныгъэ зэфэшхьафых. ПэшIорыгъэщI Иофтхьабзэу зэхашагъэм изэфэхьысыжхэмкIэ административнэ тазырэу сомэ мини 128-м еху хабзэр зыукъагъэхэм атыралхьагъ.

АР-м кошын ИофхэмкIэ икъулыкъу инпрессекретарэу А. СЕМКИН.

ИжыкIэ кыщегъэжыгъэу гъэтхәпэм и 21-м ИлъэсыкIэр адыгэмэ агъэмэфэкIыштыгъ. Дунаим зыкызызэуиыхэрэм, зыщыкIэжырэм ехьулIэу ар хагъэунэфыкIыштыгъ ыкIи илъэс реным унагъохэм гъэбжэу арылныным пае чэмышгор чыгым пальэщтыгъ, машIо ашыти, натрыф фыжэ сагъажьоштыгъ. ИжыкIэ мы мафэр зэрэхагъэунэфыкIыштыгъэм нэлуасэ фашIыхэзэ

кIэлэцIыкIу ИыгъыпIэу N 14-м шалыгъ сабийхэр чанэу ИлъэсыкIэм пагъэгъокIыгъэх.

ИжыкIэ адыгэ шэн-хэбзэ зэхэтыкIэ дахэу тилагъэхэм зыкыгъэлэтыжыгъэныр, титарихь, тикультурэ хэшIыкI афыряIэу кыткIэхьухьэрэ лIэужхэр плугъэнхэр, илъэсыкIэм зэрэпэгъокIыштыгъэхэ шIыкIэр алъагъэлэсыныр пшъэрылIэ шхьаIэу зэхэщакIохэм ялагъ.

ИлъэсыкIэр хагъэунэфыкIыгъ

ЫпэкIэ мэфэкIыр зэрэхагъэунэфыкIыштыгъэ хабзэм тетэу кIэлэцIыкIухэр зекIуагъэх. Адыгэ мэкъэмэ дахэм кIэдэлукIыхэзэ сабийхэр адыгэ шыуашхэр ащыгъыхэу пчэгум кыи-зэрэшагъэх. ИлъэсыкIэм фэгъэхьыгъэ ордэхэр, усэхэр кыауагъэх, сценкэ цIыкIухэр кыагъэлъэгъуагъэх. ДжэгукIэ зэфэшхьафхэр афызэхашагъэх.

КIэлэцIыкIу ИыгъыпIэм ипащэу Бзэджэжыкыо Фатимэ тызэрэшигъэгъозагъэмкIэ, адыгабзэм ыкIи ижырэ адыгэ шэн-хабзэхэм язэгъэшIэн ахэр сыдигъуи пылтых. ЯцIыкIугъом кыщегъэжыгъагъэу ахэр ахалхьэх. МэфэкI мафэхэр игъэкIотыгъэу хагъэунэфыкIых, ащ нэмыкIэу адыгэ шэн-хабзэхэр кызылIотыкIырэ лъэтегъэуцор, кушъэапахэр ыкIи нэмыкI лъэпкэ Иофтхьабзэхэр сабийхэм афызэхашхэ. КIэлэцIыкIухэр ахэм агу кьаделэу ахэлажьэх.

ПАТIЫКЪО Анет.

• КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр •

ПЕНСИЕХЭМКIЭ ФОНДЫМ ШЪУЩЕГЪЭГЪУАЗЭ

Шэуджэн районым шыIагъэх

ПенсиехэмкIэ фондым Адыгэ республикэмкIэ икъутамэ ипащэу Къулэ Аскэрбий кIэ-шакIо фэхьугъэу мы ИошIапIэм иофышIэхэм дэкIыгъохэр зэхашэхэзэ цIыфхэр рагъэблагъэх, зыгъэгумэкIыхэрэ Иофыгъохэм джэуапхэр аратыжых, чыжэу мыкIохэу пенсиехэм яхьылIэгъэ Иофыгъохэр афызэшIуахых. Джащ фэдэ зичэзы дэкIыгъо егъэблэгъэныр мы илъэсым тельытэгъэ графикэу аухэсыгъэм тегъэпсыкIыгъэу гъэтхәпэм и 19-м Шэуджэн районым шызэхашэгъагъ. Апэ къутырэу Хапачевым почтэ зэпхыныгъэм икъутамэу дэ-тым шырагъэблэгъагъэх, нэужым къутырэу Кировым дэт фельдшер-мамыку пунктым цIыфхэм шаулагъэх. Мы мафэм къутырхэм ащыпсэхэрэ нэгырэ 21-рә егъэблэгъэным хэлэжыагъ.

ПенсиехэмкIэ фондым Адыгэ республикэмкIэ и къутамэ ипащэу Илэпылэгъоу Бэгугъэ Вячеславрэ ПенсиехэмкIэ фонд-ым Шэуджэн районмкIэ и ГъэIорышIапIэ ипащэу К. Хьаткъомрэ егъэблэгъэныр зэхашэгъагъ. Нахьыбэу кызы-кIэупчIагъэхэм ащышых 2013-рә илъэсым ищылэ мазэ и 1-м ИошIэнымкIэ ныбжым тельытэгъэ пенсием страховой Iахьэу иIэр, сэкъатныгъэ зери-Iэм пае ИошIэнымкIэ цIыфым пенсиеу фагъэуцурэр ыкIи зы-Iыгъыжыштыр зэримыIэжым пае афагъэуцурэ пенсиер ин-дексацие зэрашIыгъэхэр.

Предпри- мательхэм аIукIагъ

ПенсиехэмкIэ фондым и ГъэIорышIапIэу Мыекъопэ районым шыIэм ипащэу Лы-

хьурэ Александр районым ит псэупIэ нахь чыжэухэм ащыпсэхэрэм зэралукIэрэм имызакъоу, джащ фэдэ дэкIыгъо зэ-лукIэгъухэр мы илъэсым пред-принимательхэм адызехищэу ыублагъ. ХьымышкIэй къоджэ псэупIэм иадминистратор Iэ-пылэгъу кызыфигъэхьуи, мэ-заем и 21-м ащ шыпсэхэрэ предприниматель 11-мэ зэлукIэ-гъу адырилагъ. Ахэм кьафи-лотагъ шIокI зимыIэ пенсие страхованием страховой тынхэр хэгъэхьэгъэнхэм зэхьокIы-ныгъакIэу фэхьугъэхэр. ЗэлукIэгъум шатегушIагъэх фи-нанс-хьызмэтзехьаным еп-хыгъэ Иофыгъохэм ыкIи шIокI зимыIэ пенсие страхованием тынхэр хэгъэхьэгъэныхэм, чIыфэхэм яхьылIэгъэ Иофы-гъохэм. ЗэлукIэгъум хэлэжы-гъэхэм ащышхэу нэгыри 9-м ащкIэ чIыфэхэр ателыгъэх.

ПсэупIэ нахь чыжэухэм мыщ фэдэ дэкIыгъо зэлукIэгъухэр ащызэхэщэгъэнхэм шIуагъэу кьагырэм игугъу пшIын хьумэ, ящыкIэгъэ фэIо-фашIэхэр афэ-гъэцкIэгъэнхэм инамалышIоу ар зэрэщытым имызакъоу, кьэ-логъэн пае цIыфхэм уахьтэри гъогупкIэри кьагъэнэжыынхэ зэралэкIырэр. ГушIэм пае, район гупчэмрэ а псэупIэмрэ азыфагу километрэ 74-рә иль, гъогупкIэр сомэ 65-рә мэхъу. Джы общественнэ транспор-тыр зэрэеклорэ шIыкIэр кыи-дэплъытэмэ, зыгъэгумэкIырэ упчIэхэм яджэуап зэригъэгъо-тыным фэшI цIыфым уахьтэу ыгъэкIодыштыр мэфэ псау-пIоми хьушчт.

ЗэлукIэгъум нэмыкI шIуагыи кыптыгъ. Зэряушынгъэм ишIуа-гъэ кьэкIуагъ, страховой тын-хэмкIэ чIыфэ зытелыгъэхэм ащышхэу нэгыришым зэрэп-саоу, нэгыритIум тынхэм ащыш Iахьхэр кьатыгъэх.

Гъэтхәпэм и 15-м Лыхьурэ Александр джащ фэдэ дэкIыгъо зэлукIэгъу станицэу Курджип-

сскэм щызэхихищэгъагъ. Ащ кьэкIоллагъэхэм яупчIэ зэ-фэшхьафхэм джэуапхэр ари-тыжыгъ.

Уголовнэ пшъэдэкIы- жым Иофыр фэкIо

Бюджетым щымыш къэра-лыгъо фондхэм страховой тын-хэр игъом ахэзымыгъэхьэрэ организациехэмрэ цIыфхэмрэ уголовнэ пшъэдэкIыжэ арагъэ-хьышчтэу зыгъэнэфэрэ законо-проект Урысые Федерацием ИошIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхьоныгъэхэмкIэ и Министер-ствэ ыгъэхьазырышчт.

Джащ фэдэ пункт кьыде-ллытэ Правительствэм и Тхьа-матэ иапэрэ гуадзэу Игорь Шу-валовым пшъэрылIэу фишIы-гъэм тетэу финансахэмкIэ Ми-нистерствэм бюджетым фе-дэхэр нахь дэгъоу хэгъэхьа-гъэнхэм фэшI зэрахьэн фэе Иофыгъохэм язэкIэлтыкIуагъэу кыгъэхьазырыгъэм. Агентст-вэу «Интерфакс — АФИ» кьы-тыгъэ кьэбарым джащ фэдэу кышчIо. Зэрахьашт Иофыгъо-хэм язэкIэлтыкIуагъэу зэхагъэ-уцагъэм кьегъэзэгъыгъэнхэм фэшI ведомствэ зэфэшхьаф-хэм афарагъэхьыгъ. Ар хьазыр зыхьукIэ Правительствэм ра-хьылIэшчт.

Проектым зэригъэнафэрэм-кIэ, страховой тынхэмкIэ чIыфэ зытелхэм ясчетхэр кьэгъэу-цугъэнхэм ехьылIэгъэ фиты-ныгъэ яIэ хьушчт ПенсиехэмкIэ фондмрэ Социальнэ страхо-ваниемкIэ фондмрэ. УФ-м ИошIэнымкIэ и Министерствэ, ПенсиехэмкIэ фондм ыкIи Социальнэ страхованиемкIэ фондм апэрэ мэзишым ифэ-шъошэ законопроект кьагъэ-хьазырышчт. Законопроектым ыгъэнэфэрэ шапхьэхэм ащышчт ПенсиехэмкIэ фондм ыкIи

Социальнэ страхованиемкIэ фондм унашъоу ашIыгъэм тетэу чIыфэ зытелхэу предпри-нимательхэм, зизакъоу Иоф зышIэхэрэм, очылхэм ыкIи но-тариусхэм ясчетхэм арылIэ ахьшэр агъэфедэн амылгэ-кIынэу банкхэм зэрагъэпсы-штыр. А пIальэм ехьулIэу нэмыкI законопроекти кьагъэ-хьазырышчт. Ащ кьышчыда-ллытэшт физическэ лъапсэ зилэу лажьэхэу нэгырэ 50-м нэс ИошIэн язытыхэрэм отчетхэр электроннэ шIыкIэм тетэу кьа-тынхэ фаеу джы норматив акт-хэм агъэнафэмэ, нэгыри 10-м нэс ИошIэн язытыхэрэм а шIыкIэр агъэфедэн фаеу зыгъэ-нэфэрэ шапхьэ.

Страховой тынхэр зыгыхэрэр дэкIыхэзэ уплэкIугъэнхэм пIальэу иIэр мы лъэхьаным мэзитIу мэхьумэ, ар мэзиплIым нагъэсышчтэу, загъорэ мэзихым лъылэсын ылэкIышчтэу, джащ фэдэу икIэрыкIэу ауплэкIунхэ алъэкIышчтэу зыгъэнэфэрэ шап-хьы шыIэшчт. Мы кьэтIуагъэ-хэм анэпэмыкI зэхьокIыны-гъэхэри хэбзэгъэуцугъэхэм кьа-щыдаллытэгъэштых.

Гъунэ лышъуфымэ нахьышIу

ЦIыфым ипсауныгъэ зэрар кыфэзыыхьэрэ, зиягъэ екIырэ ИошIэпIэ чIыпIэхэр зилэхэ про-изводствэхэм хэгъэхьожь шIы-кIэм тетэу тарифхэр агъэфедэн-хэ фаеу зыгъэнэфэрэ шапхьэ 2013-рә илъэсым кышчыуб-лагъэу тигъэгъэу зэрэшагъэфе-дэрэм кыыхькIэу, ПенсиехэмкIэ фондм зифэшъошэ лъэны-кьохэм Иоф ащызышIэхэрэм ястраховой стаж ехьылIэгъэ Ио-фыр зэрэгъэпсыгъэм шъуши-гъэгъуазэ шIонгъу.

Шъугу кьэтэгъэкIыжы, пенсиехэм апэIухьашчт мыль-кум икьэкIопIэ хэгъэхьожьхэр

кьэгъотыгъэнхэм фэшI цIы-фым ипсауныгъэ зэрар кыфэ-зыыхьэрэ ИошIапIэхэр зилэхэ производствэхэм хэгъэхьожь тарифхэр афагъэнэфагъэх: Списокэу N 1-мкIэ ар проценти 4 ыкIи Списокэу N 2-мкIэ про-центи 2 мэхьух.

Зиягъэ кьэкIорэ ыкIи шы-нагъоу шьт ИошIэнхэр зыгъэ-цакIэхэрэр нахь пасэу ИошIэ-нымкIэ ныбжым тельытэгъэ пенсием кIонхэ фитхэу хэ-бзэгъэуцугъэм егъэнафэ. Нахь пасэу цIыфым пенсиеу фэгъэу-цугъэным ифитыныгъэ кьезы-тырэ ИошIэгъу пIальэхэр кьэ-ллытэгъэнхэм шапхьэу пылъ-хэм зэрагъэнафэрэмкIэ, страхо-вой стажым ыкIи зифэшъошэ ИошIэн лъэпкьэхэмкIэ стажым ахалытэгъэ Урысые Федераци-ем ПенсиехэмкIэ ифонд страхо-вой тынхэр зыхагъэхьэгъэ пIальэхэр. Арышъ, цIыфым ИошIэн езыхьытэрэм списки-тIумкIи икьу фэдизэу ыкIи ипIальэм ехьулIэу страховой тынхэр Фондым хагъэхьанхэм мэхьанэшхо иIэу шьт. Ащ те-тэу замыгъэпсыкIэ ИошIэным-кIэ ныбжым тельытэгъэ пен-сием нахь пасэу гъэкIогъэным ифитыныгъэ цIыфым имыIэу хьуным ищынагъо шьт.

ЦIыфхэм ИошIэн язытыхэ-рэр уплэкIугъэнхэм фэшI ПенсиехэмкIэ фондм амал пстэухэр зэригъэфедэхэрэм имызакъоу, ПенсиехэмкIэ фон-дыр цIыфым ипсауныгъэ зэрар кыфэзыыхьэрэ ыкIи шына-гъоу шьт ИошIэнхэр зышагъэ-федэхэрэм япашчэхэм кьаджэ цIыфхэм япенсиехэм апае мылькыу зэIуагъэкIэныр ренэу янэплэгъэу рагъэтынэу, ищы-кIэгъэ страховой тынхэр цIы-фыгъэ хэлэу зэратыхэрэр ежэ-ежырэу ауплэкIужыызэ ашIынэу.

ПенсиехэмкIэ фондм Адыгэ республикэмкIэ и Къутамэ инпресс-къулыкъу.

Банкыр приставхэм къагъэтэжъыгъ

Адыгеим ихыкум приставхэм банкэу «Траст» зыфилорэм сомэ миллион 12-м еху кылажьыжыгъ. Ащ чIыфэ кылызыхыштыгъэ цIыфхэм ссудэмкIэ ясчэтхэр зэрафыгъэхэм фэшI хэбзэнчъэу ахыщэ къарагъэтыштыгъ.

Мы банкым чIыфэ кылызыхыштыгъэхэу физическэ лъапсэ илэу лажъэщтыгъэхэм ахыщэр афэгъэкложыгъэным фэгъэхыгъэ тхылъ 371-рэ хыкум приставхэм МыекъуапэкIэ яотдел чIэ-лыгъ. Республикэм щыпсэурэм сомэ миллион 12-рэ мин 380-м еху аратыжынын фэагъэ. Банкым ахыщэ кылызыхыгъэхэм хыкумым зыфагъэзгъагъ, ау чIыфэтхэр ащ иунашъо агъэцкIэным дэгүлэщтыгъэхэп.

Хыкум приставхэм япресс-къулыкъу кызыритыгъэмкIэ, Мыекъопэ къэлэ отделым нэбгырабэмэ зыкыфагъазу рагъэжыагъ яахыщэ къарагъэ-тыжыным пачэ лъэу тхылъхэр алыгъэхэу. Хыкум пристав-гъэцкIаком ипшъэрылхэр ыгъэцкIэхэзэ «Траст» зыфилорэ банкым зекIуалIэм, кызыр-мыдэлугъэхэм фэшI егъэзыгъэкIэ ахыщэр кыты-рахыгъ квалэу Ростов-на-Дону дэт офис шъхьалэм исчет илэ мылкъум щыщ къырахи.

Хыкум приставхэм яреспубликэ къулыкъу МыекъуапэкIэ иотдел идепозит счет мылкъур мы уахътэм къыхагъ, республикэм щыпсэухэрэм мэфищым кыкIоцI ахыщэр аратыжышты.

Къэгъэлъэгъоным лъапсэхэм уафещэжъы

Олимпиадэр зыщыкIошт квалэу Шъачэ адыгэхэм якульту-рэ зыфэдэр кызылотыкIырэ къэгъэлъэгъон щызэхачэнэу «Сочи-2014» зыфилорэ гъэцкIэкIо комитетым кызелом, ащ Адыгэ Республикэм культурамкIэ и Министерствэ, Шъачэ икьэлэ администрации, Шапсыгъэ Адыгэ Хасэм, ПсышIопэ районым адыгэ культурамкIэ и Гупчэ дырагъэштэгъагъ.

Къэгъэлъэгъоным гъэтхэпэм и 15-м кызылэуахыгъ. Ащ хэхъэгъэ эк-спозициехэр зэгъэзфагъэхэу яфэ-шъошэ чIыпIэхэм ягъэкIугъэнхэм Iо-фышхо дэзышIагъэхэр ежъ АР-м и Лъэпкъ музей шылажьэхэрэр ары.

Къэгъэлъэгъоным зэрагъэхъазы-рырэм квалэм ихудожественнэ му-зей ипашъэ Петр Хрисановыр ишъыпкъэу лъыплъагъ ыкIи ащ кы-зэрилорэмкIэ, «тфы» афигъэуцугъ. А. Хрисановым хигъэунэфыкIыгъ уахътэу ялагъэр зэрэмакIэм емы-лытыгъэу, къэгъэлъэгъон иныр зэ-рифэшъуашъу зэрагъэхъазырыгъэр. «Экспонат пэпчэ зэрэфэсакыхэрэр, уасэ зэрэфашIырэр слъэгъугъэ, анахь пкъыгъо цIыкIухэри нэм кыкIи-дзэхэу зэрагъэпсыштхэм музеим

иIофышIэхэр яшъыпкъэу зэрэпы-лыгъэхэр зэхэсшIагъ. ЯIоф шIу зэ-ралъэгъурэм ыкIи фыштыкIэу фыряIэм сяхъопсагъ», — еIо ащ.

Къэгъэлъэгъоным залитIу зэль-еуыты, ащ экспонат 500-м еху хэ-хъагъ. Ахэм дышъэ идагъэхэр, Iашэхэр, адыгэ унагъом шагъэф-дэщтыгъэ хъапщыпхэр, сурэтыж-хэр, лъэпкъ шыгъынхэр, нэмыкIхэри ахахъэх.

«Мурад шъхьалэу къэгъэлъэгъо-ным илэр лъэпкъым ишIэжъ мы-кIосэныр, адыгэхэм яхэбзэ-зэхэ-тыкIэ цIыфхэм шъхъэкIэфагъэ фырагъэшIыныр, ащ еплъыштхэм лъэпкъыжъым икультури ицIы-фыгъи лъэгэплэ иным зэрэнэсыгъэ-хэр зэхягъэшIэгъэныр арых», —

къеIо къэгъэлъэгъоным зыщыкIорэ музеим ипашъэ игуадзэу Светлана Шелихова.

АР-м и Лъэпкъ музей кыгъэ-хъазырыгъэ къэгъэлъэгъоным кы-зэлуахы зэхъум квалэм щыпсэурэ адыгэхэр, адыгэ общественнэ ор-ганизациехэм япашъхэр, музейхэм, гъэ-зет зэфэшъхъафхэм яIофышIэхэр шылагъэх. Музеим адыгэ мэкъамэ-хэр чIэлукIыгъэх, къэшъокIо ансам-блэу «Шапсыгъ» зыфилорэм илэп-Iэсэныгъэ кышчыгъэлъэгъуагъ.

— КIымэфэ Олимпиадэм изы-фэгъэхъазырын ыкIэм зыщыфэклорэ уахътэм, шIыкIагъэхэр гъашIэм щыдгъэфедэхэ зыщыхъугъэм, узэп-лъэкIыжыныр, сьд фэдэрэ лъэпкъ укыыхэкIыгъэми ащ ылъапсэхэм за-фэбгъэзэжыныр игъо шъыпкъэу сэлъэгъу, — кылуагъ Шъачэ куль-турэмкIэ и ГъэлорышIаплэ ипашъэ игуадзэу Елена Машинистова. — Джырэ уахътэм квалэу адыгэхэм ятарихь пкъэу зыфэхъугъэмкIэ ащ мэхъанэшхо иI.

НЫБЭ Анзор.

• КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр

Бзэм узыдимышэн щыIэп

Адыгэ тхыбзэм и Мафэ ехъулэу Ады-гэ къэралыгъо университетым Iэнэ хъураеу щыкIуагъэм кышыгушылэу зэхэсхыгъ Прагэ щыпсэу, Iоф щызышIэрэ Шъхьэлэхъо Мариет. Адыгабзэм фэгъэхыгъэу кылуагъэхэр сыгу рыхыгъэх, еIланэ тиуниверситет илэпкъ факультет къэзыухыгъэ бзылфыгъэм Прагэ дэт радиостанцием Iоф зэрэшишIэрэр згъэшIэгъуагъэ, нэлуасэ зыфэсшIымэ сшIоигъо сыхъугъ. Мариет редакцием къедгъэблэгъагъ ыкIи гушылэгъу ты-фэхъугъ.

Мариет Еджэркъуае кышы-хъугъ, шеджагъ, Адыгэ кIэлэ-егъэджэ колледжым ыуж лъэпкъ факультетым чIэхъажьыгъ. Ара-пыбзэр арагъэшIэнэу а илэсым студент куп аштагъэти, ащ пшъашъэр хэфагъ.

Тилъэпкъэгъоу IэкIыбым щыIэхэр зэрэбэр, ахэм янахы-бэжыыр араб хэгъэгухэм зэра-щыпсэурэр кыдалыгъи, лъэпкъ факультетым арапыбзэ шара-гъэшIэнэу рахъухъагъ. Ащ кIэ-шакIо фэхъугъагъ КIэрэщэ Зэй-наб.

Апэрэ илэсым КIэрэщэ Ами-нэт арапыбзэмкIэ икIэлэегъэ-джагъ, еIланэ ГъонэжыкIо Ма-хьирэ, Шыпый Ахъмэд рагъэ-джагъ.

— Адыгабзэм илэшIугъэ нахь кыбгүрэлэ адыгэхэм уапчъыжэ зыхъукIэ. Мары сэ Прагэ сы-щэпсэушъ, ар лъэшэу зэхэсшIэ, адыгэ зыдэщылэм зысэкъудыи, — къеIуатэ Мариет. — Ащ фэ-дэу къэбар зэхэсхыгъ Израиль кыкIэу адыгэ кIэлэцIыкIу куп Прагэ кызырэкIорэр. Ахэм залудгъэкIэнэу сипшъашъэрэ сэрырэ итхъухъагъ. Тафитеуи, пчыхъэ хъугъэу тыкIуагъ. Хъа-кIэшъу кызышыгуцугъэхэм тызылохъэм, сэ адыгабзэ кызы-эхэсхыгъ. Купыр джауэ чIэхъагъум Iусыгъ. Шапсыгъэ диалектым тетэу мэгушылэхэти, сипшъашъэ хъатэу кыгурылуагъэп. Тя-кIуалIи «Шъуипчыхъэ шIу»

зытэлэм, кIалэ-хэр кызышып-кIыгъэх. «Ы-ы — адыгэ макъ, шъуадыга?» — алуагъ. Тэ тидиалект щыщ гу-шылэхэр тIэкIу кызырэхъы-лъэкIырэр кызыгурылуагъ. Сип-шъашъи тIэкIу зэхимыфыхэрэр кыхэкIыгъ. Ау сэ диалектхэм сашыгуаэу щытти, дэгъоу ты-зэгурылуагъ. ЕIланэ тхъамафэм кыкIоцI пшъашъэри шапсы-гъабзэм еси, дэгъоу зэхэтыгъэх.

Мафэ горэм купым тыригъу-сэу автобусым тызетIысхъэм (кIалэхэм Прагэ арагъэлъэгъунэу ащэщтыгъэх), кIэлэцIыкIоу илэс 15 фэдиз ыныбжъэу кызыгофа-гъэм «Тинасып тапэ шъукызы-рифагъэр» — ылуагъ. «Сыда, Хъарун?» зысэлэм, адыгабзэ ышIэу цIыф тызэрэлукIагъэр сэ зэрэсигуапэр! — ылуагъ.

Сэри лъэшэу сигопагъ кIалэм ащ гуахъо зэрэхигъотагъэр. КIалэхэм джуртыбзи, арапыбзи, инджылызыбзи ашIэх, ау уады-гэмэ ныдэлъфыбзэм гуахъоу, гушIуагъоу хэбгъуатэрэр мо кIэлэ ныбжыкIэм лъыIэсыгъ.

Ныдэлъфыбзэм ыкIуачIэ елы-тыгъэу джыри зы шыс. Сипшъа-шъэ илэс 20 джы ыныбжэ, зэцIыкIум ЦКЗ-м шыIэ кIэлэ-цIыкIу IыгъыпIэм сщэщтыгъ. Сабый 40-у группэм исым ежъ адыгэ закъоу ахэсыгъ. Унэм адыгабзэ нэмыкIыкIэ сышчыдэ-

гушылэщтыгъэп. Мафэ горэм сылбыкIуагъэу «Мам, моу къа-кIо, зыгорэ кыослошт, моу кы-сэплъ», — ылуагъ. «Сыда кы-сэплъштыр?» зысэлэм, «Сэщ фэ-дэ къабзэу кIалэ непэ къащагъ», — ылуагъ. «Сыдэуштыр ош фэдэ къабза?» зысэлэм, «Сэщ фэдэу кыгушылэ, ау сэщ фэмыдэу зыгорэхэр къеIо», — ылуагъ.

Шъэоажъые цIыкIур бжъэ-дыгъути, сипшъашъэ цIыкIуми (илъэси 3 ыныбжыгъ), гу лъы-тагъ абзэ тIэкIу зэрэзетекIырэр. Сабыйхэр нэужым зэпэблагъэ хъухи, кычIэкIыфэхэ кызэрэ-гъэгъунагъэх.

Джы Мыекъуапэ нахь шъхъа-фитэу адыгабзэкIэ шэгущылэх. Ау тэ тыкызыдахъэм тыдэ тышылэми адыгабзэкIэ тыгушылэ хъумэ, «шъубзэкIэ шъумыгу-шылэ» кытаIоштыгъ.

— Мариет, «Радио шъхъафитым» Iоф щыошIэ. Ар зилэужыгъор, ащ улухъанэу зэрэхъугъэр кытфэлэуатэба?

— «Радио свободы» зыфи-лорэр Германием кызехъэм, мыр кызылэуахыгъагъ. Ар аме-рикэ проектэу щыт. Шъхъафитэу

мэлажъэ.

СыкIонэу зэрэхъугъэри къэсIон. Арапыбзэр сисэнхъа-тэу университетыр кызысэу-хым, «Москва укIоштмэ, уисэ-нэхъат хэбгъэхъоштмэ» залом, «сыкIошт» сIуагъэ. МГУ-м хэт институтэу Азиерэ Африкэрэ яхэгъэгухэм язэгъэшIэн пылтыр ары сыздэкIуагъэр. Востоковедение сисэнхъатэу кысы-хыгъ. Ащ нэлуасэ кышысфэ-хъугъэ кIалэхэм а Iофым сы-фагъэчэфыгъ.

Непэ сыдрэ хэгъэгуи игъунап-кьэхэр зэлухыгъэх, техникэр чыжъэу ыпэкIэ лъыкIотагъ. СМИ-хэм псынIкIэ дэдэу Iоф ашIэ хъугъэ. Сэ сишIошIыкIэ, ныбжыкIэхэм заушэтын, шы-IагIэм иамалхэм алыхъунхэ фае. Ащ пачэ уадыгъэштми, уцIыфыштми кьэнэшттп. Iоф-шIэнымкIэ Европэм щыIэ сис-темэри шъхъафы, мыщ шыIэри шъхъафы. Ахэр зэзгъэпшэнхэ слъэкIыгъ. Синыбджэгъухэми, сифошIэгъухэми сызалукIэкIэ ясэлэ кIэм дебгъэштэн, ащ удэкIон зэрэфаер.

Радиом IофшIэныр зыще-сэгъажьэр ары адыгабзэм мэ-хъанэу илэр кызызыгурылуагъэр. Гъунапкьэхэр зэлухыгъэхэ зэрэхъугъэм кыхэкIэу адыгэхэм нахь тызэхъахъэу хъугъэ. Ащ бзэр нахь зэпэблагъэ ышIышт. Ау сэ егъэзыгъэу слъытэрэп е кыбэртэябзэр Iупхынэу, е шап-сыгъабзэр IэкIыб пшIынэу, е бжъэдыгъубзэр щыбгъэзыенэу. Сэ сшIокъинэп кыбэртаем е бжъэдыгъум сыдэгущылэштмэ. Ау кыбэртэябзэм ттхъакIумэ есагъэпышъ, нахь къин къа-щэхъу. Сэ сшIотэрэз гъэзетым («Адыгэ макъэм») изэхэт номер кыбэртэябзэкIэ тхыгъэхэр джы-рэблагъэ кызырэхъагъэхэр. Нахь зэпэблагъэ тыхъунымкIэ ащ ишIуагъэ къэкIошт.

— Прагэ щылакIэр сыдэу щыщыт?

— Илэси 6 хъугъэу ащ сы-

щэпсэушъ, щырэхъат, ущып-сэункIэ дэгъу.

— Ары шъхъае, узыщы-мыш хэгъэгум сабий уигъусэу, ахъэшхуи уимылэу окIокIэ, сыдэ-уштыр ущыпсэушты?

— А хэгъэгум щыIэкIэ амал дэгъухэр илтых. Гушылэп пачэ, IофшIаплэм соцпакетэу кытиты-рэм унэу тызыщыпсэурэр, пшъа-шъэр зычIэс еджаплэм ыпкIэу стырэр, илэс реным IофышIэ сызэрыклорэ гъогупкIэр, укьэ-сымаджэмэ, страховкэр, мыщ сыкызызэрыклорэ гъогупкIэр (унагъом нэбгырищ исми, 6 исми) ателытагъэу кыуаты. А соцпакетым упсэунымкIэ ама-лышхо кыуеты, лэжъапкIэм фэлэ-фашIэхэр зэрэхэмыкIы-хэрэм пачэ, нахь огупсэфы, зэ-IубгъэкIэни олэкIы.

— Радиом иIофшIэн кыфэдгъэзэжъын.

— Тыркуем, Иорданием, Адыгеим, Налшык, Черкесскэ, Грузием кыарыкIырэ къэбархэр мафэ кьэс кьэтэгъх. Непэ хъугъэр — непэ кьэтэгъ, эфирым такыкь 20-рэ тетэу — пчэдыжъым 9-м етэгъажъэшъ, пчыхъэм 8-м нэс Iоф тэшIэ. Сыхъатыр 5-м нэс тэ-угъуаешъ, 5-рэ такыкь 40-м тыкыдэкIы. Радиор бзэ 28-кIэ мэлажъэ.

— Сыда материалхэр зыфэгъэхыгъэхэр?

— Ахэр культурам, спортым, экономикэм ыкIи лъэныкIо пстэ-умкIи цIыфмэ нахь ашIогъэ-шIэгъоныштыр кьэтэуэгъои. «Адыгэ макъэм» Интернетым кыыригъахъэхэрэми тыкыяплъы. Тикорреспондентхэр кытфыте-охэшъ, яIэр кытаIо. Непэ тех-ническэ амалэу щыIэмкIэ сыд-рэ чIыпIи улгыIэсын олэкIы. Ары зыкIаслорэр амалыкIэхэр нахь чанэу гъэфедэгъэнхэ фаеу.

— Тхъауегъэпсэу, Мари-ет. Гъогу узэрэтэхъа-жырэр сэшIэшъ, гъогу-маф!

СИХЪУ Гоцнагъу.

ПИУНЫГЪЭ-ГЪЭСЭНЫГЪЭ ИОФЫГЪОР

Клэлэгъадж... Сыдэу лъэша мы ИэнатIэм рылэжьэрэ цыфыр. Сабым удэлэжьэныр, шIэныгъэ ептыныр, гъогу тэрэз ебгъэлэгуныр, уплуныр, улэжьыныр, цыфышIу хэпшыкыныр анахъ ИэнатIэ кыинмэ ащыщэу сэлъытэ. Хэт бгъэпцлагъэки, сабий гу къабзэр гъэпцIэгъуае. Чым кыхэплъыгъэ уц тхьэпэ цыкIум гъэтхэпэ тыгъэм зызэрэфиксудыйрэм фэд сабий цыкIум клэлэгъаджэм зызэрэфиксудыйрэр.

Зы илъэскIэ шкIэр танэ мэхъу. ИлъэскIэ лэжьыгъэ бгъуагъэ къэбгъэкIын, уищытхъу чыжьэу бгъэлун плъэкIыштмэ, клэлэгъаджэм илофшлагъэ кыкIэкIыгъэр ылъэгъужыным пае илъэс пчъагъэрэ

ригъаджэщтыгъэх. А лъэхъаным адыгэ шэн-хабзэм изэгъэ-шIэни еджапIэм чIэлъыгъ.

Чэтэо Сусанэ клэлэцIыкIухэр бзэм, шэн-хабзэхэр зэрэепхьащтхэм афигъасэщтыгъэх. ЕджапIэм внекласснэ иофтхьабзэхэр щызэхихэщтыгъэх. Шыпкхъу къэслон, тэри клэлэгъаджэхэм, тымышIэщтыгъэ Иэджи тигъэ-шлагъэ. Адыгэгъэ зекIуакIэм ехылагуэу уеупчIыжмэ джэуапынчъэу зы упчIэ кыгъэ-нэщтэп. УпкIэпкIыгъэу, ыгу кыдеIэу, кыбгуригъалоу кыуеIо. Бзэ къэбзэ дэгъу Iулъ, адыгэ гушыIэжьэу ышIэрэр бэдэд, ахэр ижабзэ щегъэфедэх. Уедэлумэ кыпфилотэн ылъэкIынэу бэ ышIэрэр.

Адыгабзэр псынэкIэч къаб-

щакIо афэхъу. Ахэм ащыщых «Чэщдэс», «КIапш» зыфилохэррэр. Адыгэ республикэ телевидениемрэ радиомрэ ялофышIэхэр кызыригъэблэгъэгъэ. Иофтхьабзэу «ХъакIэщыр» джы кызынэсыгъэми бэрэ тыгу къэкIыжы.

Чэтэо Сусанэ ригъэджэгъэ клэлэцIыкIухэр зызэлукIэхэкIэ шэн-зекIуакIэ горэхэмкIэ зэнэкъокъух, зэшIуанэхъуи кыхэкIы. Ащ фэдэ хъумэ яклэлэгъаджэ телефонкIэ фытеох, шыпкхъэм клэупчIэх, ежыри зэнэкъокъурэ купитIум къэбар лъапсэр афызехефыш, зэблещых.

ТэхъумэтыкIое районым щызэхашэрэ Иофтхьабзэхэми

кызыррашахыхэрэр.

Чэтэо Сусанэ иадыгэбзэ урокхэр гъэшIэгъоны хъунхэм пае пысысэхэр, кроссвордхэр, ребусхэр, нэмыкIэхэри ащегъэфедэх. Интерактивнэ доскэм, компьютерым яамалхэр игъэ-кIотыгъэу кызыфегъэфедэх. Дэгъоу Иоф зэришIэрэм ишы-хъатых щытхъу тхылъхъу кыфагъэшъуашэхэрэр. ГъэрекIо Адыгэ Республикэм шIэныгъэмрэ гъэсэныгъэмрэ-рэкIэ и Министерствэ и Щытхъу тхылъ Чэтэо Сусанэ кыратыгъ. Джащ фэдэу къалэу Санкт-Петербург кыфыра-рагъэхыжыгъа 1-рэ шыуашэ зилэ дипломыр.

Мы бзылфыгъэ къопцIэ гохъ экIужыкIы зыплъэгъукIэ, бэрэ шIэщтыгъэм фэдэу жабзэу Iулым узыIэпещэ, уеумэхы. «СынасыпышIу сшъхьэ-кIэ, — еIо Сусанэ. — Сисабыйхэм сагъэукIыгъэжырэп. Чылэ клалэр зегъасэм ежы икIэлитIу фэгъэсагъэп кыса-

Щытхъу зыпылъ клэлэгъадж

лэжьэн фае. Ау щытхъум паеп ар зыкIэлажьэрэр, хэгъэгум, клэлэцIыкIухэм янэ-ятэмэ цыхъэу кыфашIыгъэм апай. Илъэсым илъэс кыкIэлъы-кIозэ, адэлажьэ сабиймэ.

Непэ адыгабзэм имаэу рекIокIырэм ехылагуэу ащ фэдэ клэлэгъэджэ мыпшыжь горэм сэри сыкъытегушыIэ сшIоигъу. Ар Инэм гурыт еджапIэу N 2-м адыгабзэмрэ адыгэ шэн-зекIокIэ дахэхэмрэ клэлэцIыкIухэр афэзыгъэсэрэ клэлэгъаджэу Чэтэо Сусан. Илъэс 30 мыгъэ мэхъу мы Иофым ар зырыла-жьэрэр, ащ щыщэу илъэс 23-рэ мэхъу адыгабзэмкIэ зыригъаджэхэрэр. Адыгабзэр, адыгэ шэн-хабзэхэр ылъ щыщхъу, зилъэпкI шIу зылыгъурэ клэлэгъадж.

ЕджапIэм лъэпкI классхэр иIэхэ зэхъум, перестройкэм илъэхъан адыгэ клэлэцIыкIухэр

зэу зэрэIултым ишыхъат усэу ытхыхэрэр. Ахэр шэн-хабзэхэм, цыфыгъэ зэхэтыкIэхэм, зекIокIэ тэрэххэм яхылагуэу, узгъэсэн, узыпIун зылъэкIышт тхыгъэх. Чэтэо Сусанэ иусэхэр, истатыхэр, ирассказхэр республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» кыпщыхеутых. Къехъэх ахэр журналэу «Зэкъошныгъэм». Тэри тиеджапIэ Иофтхьабзэу щызэхатхэхэрэм Сусанэ иусэхэм клэлэеджакIохэр къащеджэх.

Щыфхэм ашIогъэшIэгъон хъугъэхэм ащыщ Бэрэтэрэ Хьамидэ иусэу «Кушгъэ» зыфило-рым пылъ къэбарэу адыгабзэм иурукхэм ащыбгъэфедэн плъэ-кIэу Сусанэ гъэзетым кыпщыхиутыгъагъэр.

ЕджапIэм зэхищэрэ Иофтхьабзэхэм Чэтэо Сусанэ мыпшыжьэу ахэлажьэ, ахэм ащы-щыбэмэ ежы ышгъэхэкIэ клэ-

Сусанэ ригъэджэрэ клэлэеджакIохэр ахэгъэлажьэх, чIыплэ хъушгъафыкIыгъэхэри къахых. Джащ фэд, лъэпкым итарихэ ехылагуэу Иофтхьабзэу районым щызэхашэгъагъэу классхэр зыхыгъэлэжьыгъагъэм апэрэ чIыплэр кыпщыхахыгъ, ежыри районым идепутатхэм я Совет ищытхъу тхылъ кыфагъэшъошагъ. Олимпиадэу «Люби и знай родной язык» зыфило-рым хагъэунэфыкIырэ чIыплэхэр кыпщыхахыгъэх Сусанэ ригъэджэрэ клэлэеджакIохэм.

ИлъэсипшI пчъагъэрэ Инэм гурыт еджапIэу N 2-м пащэу илагъ Мэт Адам. А лъэхъаным Чэтэо Сусанэ ащ фэдизэу бэ шIэгъагъэп Иоф зишIэрэр. Ащ иурукэу зычIэсыгъэр Мэт Адам лъэшэу ыгу рыхыгъэу, «Сэ зы урок сышылагъэш», — ыIозэ учительскэм кычIэ-

хъажыгъагъ. «Арэп, сыд мыщ фэдизэу мыщ къебгъэлэгу-гъэр гъэшIэгъонэу», — тIуи тызеупчIым, Сусанэ кыгIило-жыгъагъ: «СшIэрэп, урок кызырыкIу зычIэсыгъэр, кычIэ-хъащтми сшIагъэп». Джауштэу исыд фэдэ урок учIахъэ шIо-игъоми «хъау» имыIэу ренэу хъазыр зэпытэу Чэтэо Сусанэ Иоф ешIэ.

Мы аужырэ илъэсхэм еджапIэм лъэпкI классхэр иIэжьхэп, урыс ыкIи нэмыкI лъэпкI клэлэцIыкIухэр, адыгэхэр зэхэпхъагъэу адыгабзэр арегъашIэ. Ыбзэ нэмыкI лъэпкымэ шIу зэраригъэлэгуштым, адыгэ шэн-зекIуакIэхэр зэраригъэшIэ-щтхэм дэлажьэ ыкIи мыдэу ар кыдэхъоу сэлъытэ. Ащ ишы-хъат ТэхъумэтыкIое районым щызэхашэрэ олимпиадэхэм тимылгъэпкъыгъу клэлэцIыкIухэм хагъэунэфыкIырэ чIыплэхэр

рагъаIорэп. Сшъхъэ Iэтыгъэу гъогуым джыркIэ сырыкIон сэлъэкIы, Тхъэм ыIуагъэр хъун».

Ипшъаштэу Саидэ унагъо ис, ипхъорэлфэу Дамир яIо-нэрэ классым щеджэ. ИкIалэу Руслъан джыри унагъо иIэгон, автосалонэу «Хондэм» Иоф шешIэ. ТIуми апшгъэрэ гъэсэ-ныгъэ яI. «Сусанэ нэмыкI клалэ ебгъэгъасэ хъуштэп», — тIо. «Тхъэм ышIыгъэх ахэр нахъ, сэрэп ар зынапшIэр. Мыхъу-щтыр пфэшIыштэп, Тхъэм кыпфимышIэмэ», — еIо.

Зисэнэхъат зикIэсэ клэлэгъэ-джэ дэгъоу, ИофшIэгъу гупсэ-фэу Чэтэо Сусанэ шIоу ылэ-жьырым щыц кыфэкIожьэу, псауныгъэ иIэу илъэсыбэ дахэу кыгъэгъэшIэнэу фэтIо.

БАТМЭН Сусан.

Инэм гурыт еджапIэу N 2-м изавуч.

Тыбзэ тырэгъушхо, тэгъэлъапIэ

Зэрэдунаеу бзэу щызекIорэм анахъ кыин дэдэу, анахъ хъарыфыбэкIэ зымакъэхэр къэзыгъэлъагъоу алъытэрэ бзыхым щыщэу китаибзэм ыуж къа-кIорэр адыгабзэр ары. Ащ фэдэ зэгъэп-шэным тырыгушхон, тырыпэгэн фае. ПлэшIэгъухэм апсыхъагъэу, цыф бэдэдэ зэрыгушыIэрэ китаибзэм адыгабзэр зыгоуцокIэ, ащ къарыушхо зэрэхэлъыр кыбгурэлэ. Ау ар шэпхъэ къодыеу шы-мытыным фэшI, темызэщыжьэу ти-адыгабзэ тыдэлэжьэн фаеу сэ сэлъытэ.

Унагъор ары ныдэлъфыбзэр кызы-щегъэрэр, ащ ыуж кыкIымэ клэлэ-цIыкIу IыгыпIэхэр, еджапIэхэр арых. Унагъомрэ еджапIомрэ тIэ зэкIэдзагъэу тызэдэлажьэмэ, хахъо ащ ышIышт.

Адыгабзэр тисабыйхэм ядгъэшIэныр, ащ ыуасэ тиеджапIэхэм зэрашыхахъо-рэр зишIуагъэхэр — АР-м гъэсэны-

гъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерств, къэлэ администрацием гъэсэныгъэмкIэ икомитет. Лъэшэу ахэм тафэраз. ТиеджапIэхэм адыгабзэм изэгъэшIэн лъэ-шэу ащыпылтых. Тэ тигимназиэ пштэ-мэ, илъэс пшIы пчъагъэ хъугъэу ады-габзэр щызэрагъашIэ. Илъэс 15 фэдиз хъугъэу тиадыгабзэ нэмыкI лъэпкI клэлэцIыкIухэми щызэрагъашIэ.

Непи мы Иофыгъом хэхъоныгъэхэр фэтымышIыхэмэ, кыпщыдгъакIэрэп. АщкIэ лъэшэу анаIэ кыгIттэ тиеджапIэ ипащэу Къушгъэхэ Саидэ Хъасанэ ып-хъум ыкIи ащ игуадзэхэм. Тэри, ады-габзэм икIэлэгъаджэхэм, тлъэкIын къэдгъанэрэп. Непэ нэбгыришэу ады-габзэм иягъэшIэн тыпылэ. Илъэс 15 фэдиз хъугъэу Ожэ Нахъмэтрэ сэры-рэ тызэдэлажьэ, тилорэ тишIэрэ зэхэлэу сыд фэдэрэ Иофи зэдэтэгъэцакIэ.

Тиадыгэ къэлэ клэлэцIыкIухэм абзэ хахъо зэрэфэтшыштым, нэмыкI лъэпкI клэлэцIыкIухэм тиадыгабзэ зэраджэ-шIэщтым тыдэлажьэ.

Тигимназиэ икIэлэеджакIохэм зэ-кIэм адыгабзэр е адыгэ литературэр (урысхэм) зэрагъашIэ. Анэ цыкIухэр лыдыхъу, ашIогъэшIэгъонэу клэлэцIы-кIухэр тиурукхэм зэрарчIэсыр зыплгэ-гъукIэ, ащ къарыушхо кыпхелъхъэ, ябгъашIэрэр пшIомакIэу, нахыбэкIэ уадэгощэнэу охъу.

ТикIэлэеджакIохэр чанэу ахэлажьэх илъэс къэс рекIокIырэ олимпиадэхэм, сочинениехэм ятхын, шIэныгъэ-практи-ческэ конференциехэм ыкIи гъэхъа-гъэхэр ащашIых. Тигимназиэ дахэкIэ зыцIэ рязыгъаIорэмэ ащыщых Мырзэ Суандэ, Дадаевэ Дианэ, Амина Кисе-левар, Нэгъуцу Налмэс — ахэр я 11-рэ классым икIэлэеджакIох, Гасаова Са-яра я 8-рэ класс, Къуиужэ Джэнэт — я 9-рэ класс, Дарина Бобрышевар, Си-

хъаджэко Азэмат — я 7-рэ классым икIэлэеджакIох ыкIи нэмыкIэхэри.

Адыгэбзэ урокхэм анэмыкIэу тины-дэлъфыбзэ зыщыхэдгъахъохэрэм ащы-щых факультативхэр, кружокхэр, элек-тивнэ курсхэр. Хэт кытхъахъагъэми, зыфаер кыгIыгъотылышIэщт — программэ зэфэшъафхэр, методикэ Iэпылгъухэр, компьютернэ дискхэр.

Мы мафэхэм бэ Иофтхьабзэу рекIо-кIырэр: къалэм фестивалэу цыкIуагъэм чанэу тыхэлэжьагъ. Сочинениехэм, усэ-хэм зэнэкъокъу Иоф зыхэлъэу рекIо-кIыхэрэм захэдгъэнырэп, сурэтшIын зэнэкъокъуми тыхэлэжьагъ, апэрэ чIы-плэ къалэмкIэ къэтхыгъ. Музейм, тхылъ-еджапIэхэм мы мафэхэм тэшэх, теле-видением, гъэзетым ялофышIэхэр ти-еджапIэ къетэгъэблагъэх.

Тыфай тикIэлэеджакIохэм адыгаб-зэр ыкIи тилъэпкI ишэн-хабзэхэр нахъ ашIэнхъу, агъэлъэпIэнхъу, цыф дахэ хъунхъу, бзэ пстэуми шъхьэкIафэ афашIынэу, дахэу зэдэпсэунхъу, дунэе-шхом щызэлъашIэнхъу.

ГЪЫШI Светлан.

Мыекъопэ гимназиэу N 5-м икIэ-лэгъадж.

Зэман пасэхэм адыгэхэр кыызэрахафэхэрэр

1457-рэ ильэс. Адыгэхэр бэ хьухэу, лЭккольэшэу Кадибальди идзэ хэтхэу Генуе зэригэгпшылыхэрэм пэуцужьых. Ахэм генуэзскэ дзэ-клл ыкн матросыбэ кьагоуцо.

**Е.С. Зевакин, Н.А. Пенчко, н. 127—128.
Л.И. Лавров. К истории русско-кавказских отношений XV в.**

**Я XV-рэ лэшілэгьум ия
70—80-рэ ильэсхэм** «Зихэ-
ку черкескІлэ еджэхэрэм яхэ-
гьэгурэ япсукІлэрэ» зыфилорэ
тхылбыр зытхыгъэ итальян-

скэ географэу ыкӀи этнографэу Джорджио Интериано кӕкӀо, щӕпсэу (Венециер, 1502-рэ илъэс)

**Краткие сообщения Ин-
ститута этнографии,
н. 80-81.**

1475-рэ ильэс. Адыгэпщэу Парабион (Пэрэбыйкъом) пытапIэу Копэ (джы Сла-
вянск-на-Кубани зыдэщытыр)
арегъэшIы.

**Е.С. Зевакин, Н.А. Пен-
чко.**

1501-рэ илъэс. Къырым хъанэу Менглы-Джэрые идзэ игъүсэу Адыгеим кытебанэ,

ау текІоныгъэр къыдихын
ыльэкІырэп.

Т.Х. Кумыков. Присоединение Кабарды к России и его прогрессивные последствия. 1957-рз илъэс, н. 13.

1519-рэ ильэс. Къырым хъанэу Мыхъамэд-Джэрые идзэ адыгэхэр зыщыпсэухэрэ чыгухэм къатебанэ, ау къатеклонхэ алъэкIырэл.

Т.Х. Кумыков. Присоединение Кабарды к России...н.13.

1552-рэ ильэсым иш-
klogу маз. Адыгэхэр яплэ
нэрэ Иуан дэж маkлогэшэ
кьякёуонцёу, ежыхыри зы-
щыпсэухэрэ Чыгухэри икьэ-
ралыгэу шыщхэу ыштэнхэу,
«кырым хыаным щихуымэн-
хэу» ельэлх.

Кабардино-русские от- ношения в XVI — XIII в.в.

ШАПСЫГЪЭМ
Нэжыго
изэхьокIы-
ныгъэхэр

2010-рэ ильгэсым Топсэ районым ит псэуплэхэм кьадгэггэ псым цыфхэм гүмэкыггуабэ кьафихыггаг. Анахьу ыггэфыкыггэггэхэр Шонкьорэ Кодэшхьаплэрэ. Нэжыго псыр дэмыкыжьэу нахьыбэрэ дэтыг, автомобиль гыогу кьуаджэр Мэкьупсэ зыспхьырэр ыггэфыкыггаг. Псым мыхьо-мышлаггэу кьафихыггэхэм ядэггэзыжын мылькушхо ишыклэггаг. Кьэлэ ыкIи район пашэхэр зэкьоуцохи, охьтэ клэкыклэ гьогур агьэклэжыггаг. Непэ Нэжыго екIурэ гьогую сомэ миллион 35,6-рэ зытыраггэкIодаггэр кьалэу Шьачэ хэхьэрэ псэуплэхэм ягьогу анахь дэггүхэм ашыш.

Гьогум иргэцэкжэын
изакъоп къуаджэм зэхьокы-
ныгъэшшоу фэхьугъэхэр. Ащ
къыдэхьэрэ автобусым
цыфхэр зыщэгъэхэрэ къэ-
уцуплэр кIэу ашхыг, фельд-
шер-мамыку пунктым
электрокардиограф къыфа-
щыуыг, этнотуризмэм зы-
циушьомбгъунэу ригъэ-
жыагъ.

ЩыкІагъэхэри Нэжъыго иІэх

Чылз гупчэм спортивнэ площадкэ ашлынэу зыщырагъжыагъэр бэклае шлагъэ, ау духынэу хуэгъэп. Джырзблагъэ кьоджэ зэфзэсу зэхашэгъагъэм а юфыгъэр кышчалэгъыгъ. Район администрацием ипашэу Сергей Полянскэм цыфхэм кьарифуагъ кьэкълорэ мэзитлум спортивнэ гупчэм ишлын кьаухынэу. Юфыр кълыхьэлыхэ зыклэхуэгъэр ахьшэ щымылэкълэ арэп, ар Краснодар краим ипрограммэ хагъэуцуагъэу шыт, шапсыгъэ Адыгэ Хасэри, краим иадминистрации лъэлъэх, псэолъэшлхэр арых

Юфым емыгуугъэхэр.

Цыфхэм ягумэкыгбохэр зэлуклэгум шхъэихыгъэу кышчыралотыкыгъэх. Чылэм псыр, газыр ящыклэгъэ шпыпк-кэу шыт, электроэнергиеу цыфхэм квалэлаххэр афикур-рп, сотовэ телефон зэпхыны-гъэхэр джыри к'анэсыгъэхэп. Псых'ом инэк'хэр гъэпытэ-гъэнхэ ф'ае, культурэм иунэ гъээк'лэжын инхэр ищык'ла-гъэх.

Хъаджыкъо, Къэлэжъым,

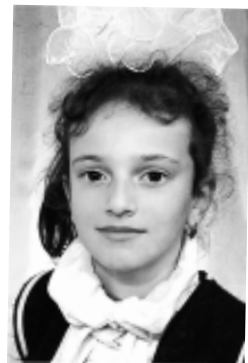
Лыгьотх бэшлагьэп сотовэ телефонхэр «къазыщыгушылагьэхэр», джы Шьхьафитымрэ Хьалпапэрэ сотовэ зпхыныгьэр къанагьэсы, нэужым Нэджыгьы шыпсэхэрэми ар агьэфедэу рагьэжьэщт.

Газры чылэм шлэху кызы-
рдамышцгыр гьэнэфагъэ, ау
районым икыблэ лъэныкъо ар
кынагъэсыгъэу цыфхэм яунэ-
хэм арашчалэ. Илъэситлу фэ-
дизкIэ ежхэми кьанэсынэу
мэгугъэх.

КЪЭБЭРТЭЕ-БЭЛЪКЪАР РЕСПУБЛИКЭМ
АцIэхэр энциклопедием датхагъэх

«Урысыем иңлыф анахышлухэр» зыфилорэ энциклопедиеу Антон Бруй кыдигъэкырэм 1999-рэ ильэ-сым кышцегъэжыагъэу гуадзэу «Сабый акылышлохэр Урысыем ижыгъэхэшыт» зыцлр илэу джы ильэс къэс кытырадзэ.

Цыфхэм апышхэ гъхэгъэшлү-
хэр шызышлүгъхэм, лoфэу ышлэ-
рэмкIэ къахэшыгъхэм, зисэнэхат
зыгъэлтэплагъхэм ацIэхэмр якэ-
бархэмр энциклопедием кыдэхэх.
Хэта адэ лIэужыкIэхэм ашыщэу

тигээралыг
гьошхо инеушрэ мафэ зыггэпсышт-
хэр? Мы учпчэм иджуап зышлэ
зышолигхохэр «Сабыл акылышло-
хэр Урысыем ижыгохохышх» зы-
филорэ энциклопедием дэрэплтэх.
Ащ кыдахахэрэм анахыбэр клэ-
дждакдох э студентых, зихгэгүгү
шү зылыэггүрэ шыфых, зымурад
псэ кыпшыгзэклэрэ ныбжыкклэх,
шлэныгзэ куухэр ясабынгыом
кышгэггэжыгагзүу ззэггэгыотэр
пшгэшгэгжыых ыкли шгэгжыых.

Зичээлү энциклопедиеу кыдэ-
кырым Къэбэртэ-Бэлыкар Рес-
публикэм шыц кэлэеджэкуитлү-
мэ ясүрэтхэри, якъэбархэри кыдэхьагъэх. Ахэр
Аида Моллаевамэр Хъачы Аминэр. Тури кал-
лэу Тырнауэ дэт ятфэнэрэ гимназиэм шеджэх,
я 5-рэ классым исых. Ятлонэрэ классым кы-
шегъэжыагъэу ахэр еджаплэми, районми, рес-
публикэми ашыгъэхашэрэ зэнэкъокъухэм ах-
лажэх, теклоныгъэр къащыдахы, дипломхэр,
щытхы тхылыхэр бэу ягъх.

Урьсыем шлэньгэхэмкдэ иакадемие Цыклу «Урысыем игугэхэр» зыфилорэ рубрикэр илэу дисциплинэ зэфэшхыафхэмкдэ зэхичэрэ олимпиадэхэм пшгэшгэжыыхэр илэсищ хуугэ захалажхээрэр. Аидэ балл 1850-рэ ригэ-кыугах. Цё гэшшугауыгэ «Талант» зыфилорэр кыфагэушошагэ.

Джащ фэд Амини. Олимпиадэ пчѳагьэмэ шлэныгэ дэгъухэр къацигьэлэгуагьэх, шлухафтынхэр кы-
лэжыгьэх, тапэкI лъэбэжуклэхэр зеришшцтхэм
пылъ.

— Баллхэр бэу зэрлзгэкъуэгъэхэр шлэштыгъэ, ау эн-
циклопедием сцлэ датхэныр спъхъэ кыхьагъэп, — елэ Аидэ.
— Сяни, сйлахьылхэри лъэшэу гушлштых, къэбарым
рыгушохтых, арышп, сэри ар сйгуапэ хъугъэ, — ыушъэ-
фырэп зэргушугагъэр Амини.

Энциклопедием зүйцэ дагэвхашт ныбжыкдэхэр кы-
хэзыхыхээр Урысыем шэнэньгэхэмклэ иакадемие Цыкту
иэкспертээр зыхэхээр комиссиер ары. Ар Москва дэт
тхылэ тедзапту «Спец-Адрес» зыфиорэм кыдегэжкы,
бизнесым и Дунэе институт Изпылэгэу ий.

Къзарым тэри тигъгушулагъ. Илъэс 12 – 13 нахъ зымыныбж пшъэштъжыыхэм ацӀ энциклопедиеу «Сабый акъылышпӀохэр Урысыем илъэгъохъшых» зыфилорэм джы дхъагъэхэмэ, тапекӀэ лъэгӀпӀэ анахь инхэм анэсынхуу, лъапкым ыцӀэ чыжыу агъэлунуу, теубтагъэрэ пытагъэрэ ахэлъу мурадзу ашыгъэм лъыӀэсынхуу тафэлъаӀо.

С. Полянскэр кыгушчыИээ хигъэунэфыкыгы клубым игъэ цэкIжынкIэ IпыиIгъу кыфIхъунэу кэлэ ЗэIүкIэм идепутатэу Анатолий Карташовым ыпшэ зэрэрилхъажыгъэр. ПсырыкIуапIэхэм якъэкъудын Шъачи ипашэхэр кыхамыгъэлажыэу зэшIохыгъэ зэрэмыгушчыти зэIүкIэм кышIауагъ.

— Шьоджэжыкыо чыпӀэ зыгъӀорышӀжыпӀэм шыпсеухэрэм ясоциальнэ ЮфгыӀохэр зшӀохыгъэнхэм рензу тыналӀ тедгъэтышт, — къарилуагъ район тхьаматэм.

Шъачэ имэрэу Анатолий Па-
хомовым шапсыгъэ къуаджэхэм
хэхьоныгъэ ягъэшлыгъэн фаеу зэ-

рэшытыр кыгурыуаг. Ащ унашгоу ышыггэм шхъэ-ихыггэу кыщцел «олимпийскэ шьолырым» хэхъэрэ псэуплэхэм ямызактоу, кьэлэ гьунэхэми, Псышлопэ районым ичылэ ыки икьутыр зэфэшхьафхэми Ёпы-лэгьу афэхьухэзэ зэрэзэты-рагъэпсыхьашгхэр. Олимпи-адэр кьэсыфклэ кьуаджэ-хэр, ахэм ягьогухэр гьэклэ-жыгьгэнхэ ыки гьэдэхэ-гьэнхэ фаехэу кьыхигъэ-щыгь. «Юфэу тапэ илыр бэ, ар юф псынклагъоп, ау ащ фэдэ амал зэ гьашлэм кы-зэрэхафэрэр, арыш, блэд-гьэкьы кьухтгэ», — ело аш.

НЫБЭ Анзор.

ПЭНЭШЬУ Сэфэр

Рассказ кIэкIхэр

Ныбжьыкьу

Тыгъэпсэу кьэлэ урамым сы-кызытехьэрэм, тыдэ сыкIуа-гъэми кыызготэу сыныбжьыкьу кыздекIокIы, ау ошъуапщэхэм ошъогур зыэфашырэм е тыгъэр кьохьапIэм зекIужьырэм, сыныб-жьыкьуи мэкIодыжьы.

Ащ сэ фэсэгъадэ сыгу зыфа-кIоу, нахь дахэ дунаим темыгъу, мэлэичэу ошъогум кьеуцохыгъэу кысщыхьурэ Бэгъотыкьомэ яп-шъашъэу Джэнэт.

ЗыгорэхэмкIэ ар джэнэтыми, сэркIэ ныбжьыкьу. Мафэу кьэлэ урамым сапэ кызыщифэрэм, лъэ-

шэу сыгу зэрэрихьырэр ышIошъ згъэхьунэу кыызэгъажьэрэм, гуа-пэу кысщигъэхьоу кыызготэу кыздекIокIы, ау пчыхьэм ыдэжъ сыкIомэ зэрэсIоигъор зэрэфыхэ-сэгъэпсэу мэкIодыжьы.

Ушъхьагъу ышIырэр ныбжьы-кIащэу, псэлъыхьохэр кыфэ-кIонхэм джыри нэмысыгъэу янэ-ятэхэм алыгъэу, кыфамыдэщтэу ары. Ау Джэмышхышэмэ якIалэ, Рустам, IэнэтIэхшо иIэу Мыекъуа-пэ дэсым, ыкIо пчыхьэ кьэс Джэ-нэт дэжъ исэу шыгъуазэхэм кьахэ-лукIэу зэхэсэхы.

ЧЭНЭГЪИТIУ

ЧэнэгъитIу

Бэджэшэ Муратэрэ МышъэкIо Бисл'анрэ зэгъунэгъух, зэныб-джэгъух. Зэхэхьэх, зэхэкIых, ягу-шIуагъуи, ягумэкIи, янэшхьэигъи зэдагъысэз кьахьы.

Ары шъхьаеи, цIыфл'эпкьым хьыбэигъэу хэлъым шыщэу ежъ ышъхьэ нахь фэгумэкIыжьыным, ежъ кьыдэмыхьугъэр зыгорэм кызыдэхьурэм зыгу темыфэрэ, хьагъу-шъугъугъэр зыгу кышчы-зыгъэушыхэрэ шэн дэим Мурати Бисл'ани дихьыхьэху, ар кьалоу хэти зэхырамыгъэхми, агукIэ шъэ-фэу зыдаIыгъэз кьахьы.

Муратэ иапэрэ лъфыгъэ шъао хьумэ зэрэкIэхьопсырэр ыжэ дэкIыштыгъэп. ИшIоигъоныгъи Тхьэм кыфишIагъ, шъао кыф-фэхьугъ. Дунаир игушIогъо-шхуагъ. Кыызфэхьугъэм нахь нахь лъэшэу мэгушIоу Бисл'ани кыпщигъэхьыштыгъ. Сабый кьэ-хьугъакIэм шIоу шыIэр зэкIэ кы-дэхьунэу рал'уалIээ, зэныбджэ-гъуитIум шъоныбжьэхэр ракIы-хыгъэх.

Муратэ шъэо цIыкIоу кыфэ-хьугъэм ежъыр цIэ фэзыусыгъэр, Къэпл'анкIэ аригъэтхыгъ. Ащ кыыригъэкIыгъэр хьакIэ-кьокIэ лъэшэу мэзым хэс псэушъхьэхэм зэкIэ пломи хьунэу атекIорэм фэдэ хьунэу ари.

Бисл'ани иапэрэ лъфыгъэ шъао хьумэ шIоигъуагъ. Ащ ишIоигъо-ныгъи Тхьэм кыфишIагъ. Ар пэшIорыгъэшъэу шъао кыфэ-хьумэ цIэу фиусыштым егупшы-сэгъахэти, Асл'анкIэ еджагъ. Иныбджэгъу ылъэкъуацIэр Бэ-джаш, ежъ МышъэкIу. Бэджашэм ыкIо зыкьэпл'анкIэ, МышъэкIом кыфэхьугъэ шъаом сыда цIэ кызырыкIо зыкIыфиусын фаер. Иныбджэгъу ыкIо енэжъокъушъу-нэу кыыригъэкIи, Асл'ан фиу-сыгъ.

УнэгъуитIур зэхэхьэу яшэныти, кIалэхэр зэлэгъухэти, ныбджэгъу

зэфэхьугъэх. ЯцIыкIугъом Iульхьэр тIу зэфашыштыгъ. Къэпл'ан янэ тхьу тецIэлагъэу хьалыгъу бзыгъэ кыыритэу унэм кызыритIушчырэм изакъоу ышхыштыгъэп, Асл'ан дэжъ кьачьэти, ызыныкIо риты-штыгъ. Асл'ани IэшIу-IэшIу горэ-хэр янэ-ятэхэм кыыратыгъэмэ, Къэпл'ан хиныштыгъэп. ЯцIы-кIугъом тыдэ кIошхэми зэкIыгъу-штыгъэх. Гъэмэфэ тыгъэнэсты-рым аныбэшъо пцIанэхэм пкIантIэу кьахыгъэм сапэр якIужыгъэу альэгупашъо сэгэ пIырым кIи-жъыкIэу урамым кышчачьыхьэ-штыгъ, псыхьом зышчэгъэпскIы-штыгъ, аныбашъо кыжъэу пшэ-хьо стырэу псыныбэм дэлъым хэ-лшыштыгъэх. Псым зыхахьэхэрэм чIэфэ-чIафэ ешIэнхэр якIэсагъ, ау ащкIэ Къэпл'ан ренэу Асл'ан кыытекIоштыгъ. ЧIэгъырысэкIэ зесыхэрэми, Къэпл'ан нахь чы-жъэу есыштыгъ, псыхьом кыхьы-гъэ чыгъ кьутамэхэм кьапкIэхыху псым кызыхапкIэхэрэми, нахь лъагъэу кьапкIэштыгъэр Къэпл'ан ары.

Ахэм язэкъуагъэп Къэпл'ан Асл'анэ кызырэтекIорэр, еджэ-нымкIи ары. Ащ кыыхэхьожьыгъ япшIэнэрэ классым кьадис пшъа-шъэр, Бжыхьэкъомэ япшъэшъэ Зарэ зэныбджэгъуитIум агу зэрэ-рихьыгъэр. Ары шъхьаеи, пшъа-шъэр ыгукIэ нахь зыфэшагъэр псынIкIэу нафэ кьэхьугъ, Къэпл'ан ары.

Шыпкьэ, сыд фэдэ лъэныкьокIи уиныбджэгъу кыптекIо зыхьукIэ ухэтми уигопэщтэп, ау ащ фэди мэхьу Асл'ан ыIоти, ахэм мэхьэ-нэ хьатэ арымтыгъынкIи хьуштыгъ ят мыхьугъэмэ. Иныбджэгъу ыкIо ежъ ыкIо сыд фэдэ лъэныкьокIи кызырэтекIорэм Бисл'ан шы-гъуазэ зэхьум кIэкуукIыгъ: «Сэ сы МышъэкIоу, Бэджашэм ыкIо сэ ськIо кыытекIоу!» ЫгукIэ ащ эз-гъын ылъэкIыштыгъэп. ЫкIо ыгъэ-

мысэу егыеу, еушъыеу ригъэ-жъагъ.

— Фэмыфыжъ! Зышчымыгъэ-гъупш МышъэкIу зэрэплъэкъуа-цIэр. Бэджашэм ыкIо кыызтеб-гъакIоу! Ухьайнап. Лы ухьунэп!

Ятэ кыыриIохэрэм рагъэгупшы-сэу Асл'ан ригъэжъагъ, ау кы-фэмыгъотыштыгъэр Къэпл'ан текIоным пае ышIэмэ хьуштыр ары.

ХьакIмафэкъохэм пшъэшъэ хьакIэ кьафэкIуагъ. Дэхэ дэдэу аIоу Асл'ан зэхихыгъэти, теплъэфэ ышIуабэ дашIэштыгъ. Хэт ышIэ-ра, ыгу рихьынкIи, пшъашъэми ыгу кыфэкIонкIи мэхьуба! Иныб-джэгъу зылуигъакIи рил'уагъ:

— Къэпл'ан, ХьакIмафэкъохэм пшъэшъэ хьакIэ дахэ кьафэкIуа-гъэу аIо, тыгъакIуи зэтэгъэгъэ-лъэгъу.

Къэпл'ан фэкIэшчыгъуагъэп, ежъ шIу ылъэгъурэ пшъашъэ иI, ащ блэIэбыкIыныр джырекIэ ыгу кыырил'уахэрэп, ау иныбджэгъу ишIоигъоныгъэ фимыгъэцIкIэныри кыыригъэкIугъэп.

Ары, пшъашъэу зытеплъагъэхэр дэхэ дэд, апэрэ лъэгъугъом Асл'ан ыгу хэпкIагъ. Пчыхьэ кьэс Къэп-л'ан гъусэ ышIыти ащ дэжъ кIо-штыгъ, ыгу лъэшэу зэрэрихьыгъэр кыызхьыцIэр гушыIэхэри фидзы-штыгъэх, ау ыгу кыфакIоу езы-гъэIон рилъэгъулIэштыгъэп. ИIокIэ-шыкIэхэмкIи кызырэ-фышчытымкIи пшъэшъэ хьакIэм Къэпл'анэ нахь ыгу рихьыгъэ фэ-дэу хэплъагъ. А-енасын, а чIы-плэм лыгъэ кызыхыгъафэу зыкIи кышчыгъынэу зэрэшымытыр, шIу ылъэгъурэ пшъашъэ зэриIэр фыхигъэпсыгъагъэмэ, иныбджэгъу боу фэрэзэни, ау гу лымыгъэ фэ-дэу зыкышIыгъ нахь, ар Къэп-л'ан фэшIэшъугъэп. «Мы зы нэб-гырэр сыдэу нэрымыгъаплъэу, лъэмыгъакIоу сапэ кьинагъа!» зэриложьыгъэ. Хьагъу-шъугъугъэ-ри ащ ыгу кышчыгъэушчыгъ.

Асл'ан Зарэ урамым ыпэ кы-зыщэфэм, гушыIэгъу ышIыгъ:

— Зыгъэчан нахь, Зар, шIу плъэгъурэ кIалэр птырахышты.

— Хэт, Асл'ан, уиныбджэгъу стезыхьынэу кыыкьокIыгъэр?

— ХьакIмафэкъомэ кьафэкIо-гъэгъэ пшъэшъэ хьакIэр ары. Дэхэ дэд. Къэпл'ан лъэшэу ыгу ри-хьыгъ. Пшъашъэми ыгу кыфа-кIоу сыхэплъагъ.

— Къэпл'ан ыгу сырехьымэ, хэти стыхыхьы ылъэкIыштыгъ. — Зарэ зэхихыгъэр лъэшэу зэхышIа-гъэми, мэхьэнэ хьатэ римыгъэ фэдэу зыкышIыгъ. «Ары ащы-гъом мы аужырэ пчыхьэхэм садэжъ кыызкIэмыкIожьыштыгъэр», — зэриложьыгъэ.

Зарэ кызырэфышчыштыгъэм зэхьокIыныгъэу фэхьугъэхэм Къэп-л'ан шIэхэу гу алъытагъ. ЫпэкIэ фэдэу зышчызIул'кIэхэрэм кыфэчэ-фыжъэп, гушыIэгъу кышIыным фэкIэшчыгъожьэп. Ар зыфэшIыр

кыыгурымыIоу Къэпл'ан гумэкIы-штыгъ. Зарэ ыгу кыызфышчыкIын фэдэ шыIэу ежъ зыдышIэжъырэн. Зэнэгъуешчыгъэр ежъ нахь нахь ыгу рихьыгъэ кIалэ кыфыкьокIы-гъэнкIи мэхьур ары. ЗыфэшыIагъэп, Зарэ еупчIыгъ:

— Зар, укызырэфышчыштыгъэм уфэдэжъэп, сэц нэмыкI кIалэ угу рихьыгъэмэ умыушъэфы.

Зари иджэуап хьазырыгъ:

— Оры сэц нэмыкI пшъашъэ зыгу рихьыгъэр.

— Хэта? — кьэгъулагъ Къэпл'ан. — Ащ фэдэ шыIэу сэ зыдэсшIэ-жъырэн.

— ЗыкьэмышI, ащкIэ джы сэ сыбгъэпцIэжъын плъэкIыштыгъ, — кьабыл'кIэ ыштагъэп Зарэ Къэп-л'ан иджэуап. — Пшыгъупшъэжы-гъэмэ угу кьэзгъэкIыжьынкIи. ХьакI-мафэкъохэм кьафэкIогъэгъэ пшъэ-шъэ хьакIэр зэрэолъэгъоу угу хэп-кIагъэр, сышчыIэми пшызыгъэгъу-шъэжыгъэр, ядэжъ окIожьыфэ пчы-хьэ кьэс узкIэрысыштыгъэр ары.

— Ар шыпкьэп, хэта кьыозы-луагъэр? — зэхихыгъэр ыгъэшIэ-гъуагъ Къэпл'ан.

— Кьысэзылуагъэр анахь ныб-джэгъу благъэу уил'эр ары.

— Ы?! — кIэкуукIыгъ Къэп-л'ан. — Хьау, хьау, Зар, хэт кы-уил'уагъэми...

КыыкIэлыкIоштым емыжъжы-шъоу Зарэ ежъэжыгъ. «Зар, Зар» ылуи Къэпл'ан зыкIэлъэджэми кы-зэтеуцуагъэп. «Сыныбджэгъу шIу слъэгъурэ пшъашъэм бзэгъу сыфи-хыгъэнэуи?!» — зэхихыгъэр ышIошъ ыгъэхьунэу фэягъэп. Ащ лыпыгъэу Асл'ан зыфыригъэхьыгъ.

— Зарэ бзэгъу сызыфэохьым сыда гухэлъэу уилагъэр? — къэу-хьэ-ухьажъ имыIэу ащ лыпыгъэу фильгъ.

Асл'ан игухэлъыгъэ шыпкьэр занкIэу кыфэлэушъугъэп.

— Е ситхьамыкIэжъ, шIу кып-фашIэмэ кыыбгурылорэп. Сигухэ-лыгъэм укыыкIэупчIагъэшъ, зан-кIэу кьыосIон. Пшъэшъэ хьакIэр лъэшэу угу рихьыгъэу, ежъ пшъа-шъэми гуфэбэныгъэ кыпфишIы-гъэу Зарэ ышIошъ зыгъэхьурэм, нэмыкI пшъашъэ удыхьыхьыным те-шчыныхьанышъ, Зарэ нахь шъхьа-кIэубэ зыкыпфишIыным пай. Ори ошIэба, сыныбджэгъужъ, сфэлъэ-кIымэ шIоу шыIэр зэкIэ кызырэб-дэзгъэхьуштыгъ.

Иныбджэгъу арыти зэрэшыгу-гырэр Къэпл'анэ ышIошъ хьугъэ Асл'ан игушыIэхэр, ау охьтабэ темышIэу Асл'ан игухэлъыгъэ шыпкьэр Къэпл'анэ нафэ кыф-фэхьугъ. Асл'ан гъусэкIи кыфэ-ежъыгъэп, пчыхьэ кьэс Зарэ дэжъ макIоу кьуаджэм шырыгушыIэхэу зэхихыгъ.

А хьугъэ-шIагъэм Къэпл'ан шIу ыгъэгъугъэ пшъашъэр зэрэшIуигъэ-кIодыгъэм имызакъоу анахь ныб-джэгъу благъэу илагъэри чIыри-гъэнагъ.

Къушъхъэпсыр къабзэу къежъэ

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибра-хымэ ыцлэкӕ щытым ирежиссерэу, Къалмыкъым изаслуженнэ артистэу Хъакъуй Аслъан итворчествэ фэгъэхьыгъэ зэхыхъэ неущ Мыекъуапэ щыклошт. Иофшӕгъухэм къалуатэрэм, спектаклэу ыгъэуцухэрэм, адыгабзэм изэгъэшӕнрӕ театрэмрӕ зэрӕзӕпхыгъэхэм, нэмыкӕ лъэпкъ Иофыгъохъу тызыте-гушылагъэхэм гъзетеджӕхэр ащытӕгъэгуазэх.

— Илӕситфым къыклоцӕ тызедджагъ. Режиссерэу, драматургэу, артистэу Хъакъуй Аслъан тӕгъӕлӕпӕ, упчӕжъгъу тӕшӕ, — къӕлуатӕ адыгӕ ащугъу Теуцожъ Цыгъо ыцлӕкӕ агъӕнӕ-фӕгъӕ медалыр къызыфагъӕ-шӕошагъу, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артистэу Тхьаркъохъо Теуцожъ. — Илӕс 27-рӕ хъугъу Лъэпкъ театрэм Иоф шӕшӕ. «Сыпшъыгъ» ыгукӕ зери-ложырӕп. Цыфмӕ дахӕкӕ ап-гъокӕын, спектаклӕ дӕгъухэр къафигъӕлӕгъонхӕ тапӕкӕ ылӕкӕышт. Аслъан тӕри ты-кӕырыпӕызӕ, тиофшӕн хӕд-гъахъо тшӕиӕгъу.

— Спектаклӕу «Сомӕ мин 600-р» гъэтхӕпэм и 29-м Мыекъуапӕ къышӕдгъӕлӕгъошт, — зӕдӕгушылӕгъур лӕгъӕкӕлуатӕ Адыгэ Республикэм изаслуженнӕ артистэу Джолӕкӕо Рӕщидӕ. — Пчыхъзӕхъхъу Хъакъуй Аслъан иофшӕлагъӕ фӕгъэхьыгъэм тигуа-пӕу тыхӕлӕжъышт. Тикъашъуи дахӕ, тиорӕди дахӕ, ау тиныдӕл-фыбзӕ нахъ къахӕзгъӕщынӕу сыфай. Бзӕр пӕкӕлӕмыгъушы-кӕлӕу, ныдӕлфыбзӕм удӕлажъ пшӕиӕгъомӕ, Лъэпкъ театрэм на-хъыбӕрӕ укӕн фаеу сӕлӕыт.

«Шу шӕи, псым хӕмӕдз»

— Хъакъуй Аслъан ыгъӕу-цугъӕ спектаклӕмӕ ахӕ-лажъ зыхъукӕ сыда анахъу артистым хилъа-гъорӕр?

— Аслъан Иоф дӕпшӕныр къин. Арӕушӕтӕу зыкӕхъурӕр бзӕр Iупкӕлӕу, макъӕр къеклоу гъӕпсы-гъу бгъӕфедӕныр лӕшӕхӕпышъ ары. Адыгӕ гушылӕжъхэр, гу-шылӕ шӕрыохэр икӕсӕх. Къӕла-пчӕм дӕжъ ушысӕу къӕпӕ-шӕтырмӕ литературӕбзӕм диштӕу, упкӕпкӕыгъу цыфым ӕпӕ-рӕмрӕ зӕтӕкӕых. Спектаклӕм гу-пшысӕу хилъхъӕрӕр Аслъан къытлӕгъӕлӕсы, ащ фӕдӕ ӕкӕ-лакӕм Иофшӕныр къегъӕ-псынкӕ.

Спектаклӕу «Шу шӕи, псым хӕмӕдз» зыфилорӕр адыгӕ гу-пшысакӕм димыштӕуи къыт-шӕхъу. Шу зыпшӕкӕлӕ зӕрарыкӕ «къызӕкӕлӕжъу» къыхӕкӕы. Чӕгъычӕлӕыбзӕм фӕдӕу гу-шылӕр сӕгъӕфедӕми, ролӕу къӕ-шырӕм адыгагъӕр, лыгъӕр къа-хӕзгъӕшӕхӕ шӕиӕгъу, ау лӕзгъу

уцыхъу тучаным щысӕхӕрӕм цыфыр агъэхъужырӕп, агъӕ-рыжъоры, ыгу илӕмрӕ ышӕ-рӕмрӕ зӕтефӕхӕрӕп.

— Цыфхӕм ящылакӕ спек-таклӕм къӕлуатӕ. Гумӕкӕыгъу не-пӕ тлӕгъухӕрӕм театрӕр язъ-гъырӕп, цыфмӕ шӕу афишӕ шӕиӕгъу Лъэпкъ театрӕр ыпӕкӕ зӕрӕлӕкӕлуатӕррӕ спектаклӕм къышӕтӕгъӕлӕгъо. Тиныбджӕ-гъу нахъыжъу Хъакъуй Аслъан тыфӕраз, тигуапӕу ипчыхъзӕхъ-хъ тыхӕлӕжъышт, — къӕлуатӕ Тхьаркъохъо Теуцожъ.

Зӕфӕхъысыжъхэр

— Гукӕгъуи, шъыпкъагъи цыфмӕ ахӕлӕых, ау ахӕр зыда-мышӕлӕжъхъу къыхӕкӕы. «Цы-фым лыӕ ешъуых. Пшъхъӕ уасӕ зӕрӕфӕпшӕырӕм фӕдӕу уишӕуагъӕ егъӕкӕ. Шум шӕукӕ шӕупӕгъокӕ», — къышӕтӕгъӕ спек-таклӕм. Хъакъуй Аслъан цыфыр зыгъӕгумӕкӕырӕ Иофыгъохӕр спектаклӕм къышӕилӕтыгъӕх, ро-лӕу къӕтшӕыхӕрӕр шъӕиӕныгъэм къыпкъырыкӕыгъӕх, — къыта-луагъ Тхьаркъохъо Теуцожърӕ Джолӕкӕо Рӕщидӕрӕ.

Егъӕжъапӕр сыдигъокӕи къин

— Сӕмӕркъу зыхӕлӕу теле-визорымкӕ тызӕплӕырӕм имӕ-хъанӕ гурылогъуаеп, — ӕло Хъа-къуй Аслъан. — Шъыпкъӕр къӕ-пӕнӕу зыфӕжъӕкӕ пшӕи къӕу-сӕу зылӕытӕштыр макӕп. Адыгабзӕм изӕгъӕшӕн фӕгъӕ-хъыгъӕ нӕрылӕгъу лӕпылӕгъухӕр пӕыгъыхъу къалӕм ипчӕгу укъи-хъӕмӕ, хабзӕм икъулыкъушӕмӕ уагъӕмысӕн алӕкӕышт, фыты-ныгъӕ уилӕм къыкӕлӕупчӕштых. Демократиӕм зедгъӕушӕом-бгъоу тӕлӕытӕшъ, сӕмӕркъу-мрӕ шъыпкъӕмрӕ зӕрӕзӕхӕлӕыхӕм уатӕгушылӕныр сӕ нахъ къыхӕ-

сӕых. Иофым лӕапсӕу фӕпшӕыр-ӕмрӕ кӕухъу фӕхъурӕмрӕ ялӕ-тыгъӕр ары сыналӕ зытесы-дзӕрӕр.

— Сӕмӕркъу тикӕс, ау цыфым ыгу илӕыр теат-рӕм къырилотыкӕын ылӕ-кӕыштба?

— Лъэпкъ театрӕм анахъу Иоф зыфӕшӕрӕр адыгабзӕр ыгъӕ-лӕжъӕныр ары. Адыгабзӕм изӕ-гъӕшӕн, игъӕфедӕн еджӕпӕхӕр, «Адыгӕ макъӕр», телевидениӕр, радиор апылӕых. Тхакӕом бзӕр зӕригъӕфедӕрӕм мӕхъанӕ иӕ. Ахӕр къыдӕслӕытӕхӕзӕ, унагъом, теат-рӕм яамалхӕм сӕгупшысӕ. Пӕс-сӕр журналым къышӕыхаутымӕ еджӕштыр ба? Ари тызыгъӕ-гумӕкӕырӕм ащыц.

— Адыгабзӕкӕ уеджӕныр кӕинӕу олӕыта?

— Нурбый, а упчӕм сыкӕ-жӕштыгъ. 1917-рӕ илӕысым ыпӕ-кӕлӕ тӕнӕжъ-тӕтӕжъ лӕапӕхӕр адыгабзӕр арыба зӕрӕгушылӕ-штыгъхӕр? Ахӕр ныбжъыкӕхъу зышӕтыхӕм «Шу усӕлӕгъу» адыгабзӕкӕ зӕралоштыгъӕба? Лӕапшӕм къупшъхъӕ 33-рӕ хӕлӕу къалӕытӕ. Къупшъхъӕ пӕпчъ адыгабзӕкӕ къызӕрӕпӕ-штыр ашӕлӕштыгъ. Бзӕу уилӕр умыгъӕфедӕм нӕмыкӕыбзӕхӕр уиыдӕлӕфыбзӕ къытӕклоштых. Тикӕлӕхӕм, тикъуаджӕхӕм уада-хъ зыхъукӕ, ацӕхӕр адыгабзӕ-кӕ зӕрӕтемытхагъӕхӕм фӕгъӕ-хъыгъу «Адыгӕ макъӕм» къы-хиутыгъӕр бӕ, ау Иофым зӕхъо-кӕыныгъӕшӕхӕр фӕхъухӕрӕп. Ты-бзӕ икӕоу тыдӕлажъӕрӕп, ти-шъхъахънагъӕ къытфихъырӕр ары кӕуачӕ къытзӕымытырӕр. Адыгабзӕр бай, уеджӕнӕу уфа-емӕ кӕинӕп.

— «Тыбзӕ мӕклодыжъы» зылорӕмӕ ори уалоцӕба?

— Саӕокӕ шъхъаеп, егъашӕи адӕзгъӕштӕштӕп. «Бзӕу кло-дыжъырӕр сыд пае зӕзгъӕшӕшт?» — кӕлӕеджакӕомӕ къалоу зӕхъ-

сӕых. Инджылызыбзӕр, урысы-бзӕр нахъ ашӕогъӕшӕлӕгъонхъу алӕытӕ. «Непӕ адыгабзӕм зы-кӕлӕтыжъы», — япон фае. Бзӕр унагъом къышӕжъӕми, лӕызы-гъӕкӕлуатӕрӕр къыдӕлӕыт.

— Псыхъошхо хъурӕр къу-шъхъӕтхым, псынӕкӕлӕчъым къабзӕу къащӕжъӕ.

— Ары. Бзӕри унагъом къы-шӕжъӕн фае. Сабыеу къэхъугъӕр ыгукӕ къабзӕ, бзӕу Iуплӕхъӕрӕр зӕригъӕшӕшт.

— Адыгабзӕм и Мафӕ узӕ-рӕхӕлӕжъагъӕм, зӕхӕхъӕм ныбжъыкӕхӕр зӕрӕфӕб-гъӕхъазырыгъӕхӕм сыда ахӕпхыгъӕр?

— Неущӕр мафӕр лӕызыгъӕ-кӕотӕштхӕр, купӕу «Шыгъыжъы-ем» хӕтхӕр ащ хӕлӕжъагъӕх. Ты-бзӕ ибаиныгъӕ зӕхӕдгъӕхыгъ, бзӕпс чаным фӕдӕу тымакӕ зӕгъӕлӕгъӕ. Адыгабзӕр къызыфӕд-гъӕнӕжъын фаемӕ непӕ къӕлӕ-тыжъӕу рагъӕжъагъ. Гъогу тӕрӕз афыхӕтхымӕ тиныбжъыкӕхӕм хӕбзӕ Иофхӕри, тишӕн-хабзӕхӕри дӕгъоу агъӕцӕкӕлӕштых.

— Лъэпкъ театрӕм уахътӕм диштӕу Иоф зӕришӕлӕштым тытегъӕгушылӕба.

— Ныбжъ зӕфӕшъхъафхӕр ялӕу лӕужитф театрӕм Iут. Кӕыкӕ Юрӕ, Устӕкӕо Мыхъутарӕ, Пӕр-ныкӕо Чатибӕ, нӕмыкӕхӕм къа-щӕбгъӕжъӕнышъ, ныбжъыкӕлӕ дӕгъухӕр тилӕх. Тиартистхӕр спек-таклӕ анахъ кӕинхӕр дӕгъоу къа-шӕынхӕм фӕхъазырых.

— Бӕшӕлагъӕу тытегушылӕ, ау Урыс-Кавказ заом фӕ-гъӕхъыгъӕ спектаклӕ Лъэпкъ театрӕм къыгъӕ-лӕагъорӕп. Ори ащ Иоф дӕпшӕлӕштӕу къысӕпӕ-гъагъ.

— Пӕсӕр стхыгъӕ, хъазыр. Нӕмыкӕ авторхӕм яӕофшӕлагъӕ-хӕри шылӕх. Зӕо хъылӕр зау-хыгъӕр илӕсы 150-рӕ зӕрӕхъурӕм ехъулӕу спектаклӕр къӕдгъӕ-лӕагъо тшӕиӕгъу. Пащӕхӕм къы-ралоцӕштым тежӕ.

— Аслъан, спектаклӕу бгъӕуцугъӕм ипчъагъӕ къӕолӕытӕу къысӕшӕхъу. Уилофшӕлагъӕ анахъу къы-хӕбжъӕштырӕр, угуцӕу зы-нӕсыгъӕу пӕытӕрӕ лӕо-нӕр къытӕпӕнхӕм уфӕхъа-зыра?

— Пӕсӕ 17 стхыгъӕ. Стхы-гъӕр блӕкӕыгъӕ Иоф. Сапӕкӕлӕ шылӕ Иофыр ары анахъу сызыгъӕгу-мӕкӕырӕр. Сабыир зӕрӕпӕрӕм фӕдӕу спектаклӕм удӕлажъӕ. Нарт эпосым нахъ тыпылӕынӕу сыфай. Ащӕмӕз, Лъӕпшъ, Сӕт-нае афӕгъӕхъыгъӕхӕр стхыгъӕх. Пӕсӕр театрӕм щыбгъӕуцуным пае мылӕкуи, нӕмыкӕхӕри ишы-кӕлагъӕх. Ахъшӕм къышӕбгъӕжъӕн фӕе Иофӕу тилӕр бӕ.

— Театрӕм къацӕохӕрӕм шӕу афатшӕ тшӕиӕгъу. Зыгорӕм ед-гъӕгупшысӕхӕ тшӕиӕгъу. «Сомӕ мин 600»-р А. Щӕртанӕм зы-тхыгъӕр бӕшӕлагъӕ, уахътӕм ди-штӕу спектаклӕр дгъӕуцужъыгъ. Искусствӕр зыкӕсӕхӕр пчыхъзӕ-хӕхӕм къӕтӕгъӕблагъӕх. Шӕоу шылӕр къадӕхъунӕу сыфай.

— Тхъӕм уигухӕлӕышӕхӕр къыбдӕгъӕхъу.

— Тхъауегъӕпсӕу.

ЕМТИЛӔ Нурбый.

Сурӕтхӕм арытхӕр: Хъакъуй Аслъан; Тхьаркъохъо Теу-цожъ, Джолӕкӕо Рӕщидӕ, Хъа-къуй Аслъан спектаклӕм хӕ-лажъӕх.

Зӕхъышӕагъӕхӕр:
Адыгӕ
Республикӕм лӕпкӕ
Иофхӕмкӕлӕ, Iӕкӕыб
къӕралхӕм
ащыпсӕурӕ
тильӕпкӕгъухӕм
адырӕлӕ
зӕпхыныгъӕхӕмкӕлӕ
ыкӕи къӕбар
жъугъӕм
иамалхӕмкӕлӕ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскӕр, 236

Редактор
шъхъаӕр
ДӔРБӔ
ТИМУР

Редактор
шъхъаӕм
иӕпӕрӕ гуадзӕр
МӔШӕЛӕКӕО
Саид

Пшъӕдӕкӕыжъ
зыхъырӕ
секретарыр

НӔПШӕКӕУИ
Заур

Редакциӕр
зыдӕшылӕр:
385000,
къ. Мыекъуапӕ,
ур. Первомайскӕр,
197.
Телефонхӕр:
приемнӕр:
52-16-79,
редактор шъхъаӕм
иӕпӕр
гуадзӕр:
52-49-44,
редактор гуадзӕр-
пшъӕдӕкӕыжъ зы-
хъырӕ секретарыр:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зышӕушыхъаты-
гъӕр:
Урысые Федерациӕм
хӕутын Иофхӕмкӕлӕ,
телерадиоӕкӕзын-
хӕмкӕлӕ ыкӕи зӕлӕы-
Iӕсыкӕлӕ амалхӕмкӕлӕ
и Министерствӕ
и Темыр-Кавказ
чӕпӕлӕ гъӕлоры-
шӕпӕлӕ, зӕраушыхъа-
тыгъӕ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зышӕыхаутырӕр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапӕ,
ур. Пионерскӕр,
268

Пчъагъӕр
4010
Индексхӕр
52161
52162
Зак. 788

Хӕутыным
узшыкӕлӕтхӕнӕу щыт
уахътӕр
Сыхъатыр 18.00
Зышӕыкӕлӕтхӕгъӕхъ
уахътӕр
Сыхъатыр 18.00